Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

тетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн коми-
Советски Союза Коммунистически партен Нохч- Совета а орган

КIиранди
1
ФЕВРАЛЬ
№ 10 (2322)
1959 шу
Мах 20 кеп.

Марксизман—Ленинизман байракха кIал а эттa лаьттан тIа мел йолчул дикагIа, нийсхо йолашагIа йола общество—коммунистически общество—хьаярга долх вай.

Даькъала хилда коммунизм хьалъеш дола сийлахь-доккхна советски халкъ!

Советски Союза Коммунистически партен аргIан йоаца XXI-гIа съезд

1959–1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифраш

Советски Союза Коммунистически партен аргIан йоацача XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс яьча доклада чулоацам

Советски Союза Коммунистически партен ткъаь цхьоалагIа съезд тулъеннай 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифрашка хьажа, йоах Н. С. Хрущевс. Вай съезд хьажа еза Советски Союзе дIахо йодача хана коммунизм хьалъяра, экономикеи культуреи кхы а лакхъялара, къахьегамхой материальни вахара хьал тоадара программага. Из сийлахь-йоккха программа я. Ший йоккхалга диллача цунца нийсъе историн чухь программа яц.

ССКП XX съезд хинначул тIехьагIа советски халкъо дахьа доккхий толамаш дувц Н. С. Хрущевс. Мехка индустриализации юрта боахама коллективизации яра политика чакх а йоаккхаш, йоах цо, партени цун Центральни Комитетеи хьалхленца, Центральни Комитета керте дукхача шерашка И. В. Сталин лаьттача хана, вай халкъо Iалаьмате доккхий хувцамаш дьд. ДIаяхача хана тIехьабисаь хинна вай мохк низ бола индустриально-колхозни социалистически пачхахьалкхе а хинна дIаэттаб. Арахецача промышленни продукцен дукхалга диллача СССР-о Европе хьалхареи дунен тIа шоллагIеи моттиг лоац.

1913 шера хинначул хIанз промышленноста валовой продукци арахецилга 36-зза, производствон средстваш хьаелга 83-зза, хIаьта машинаши металлах хIамаши елга 240-зза лакхденнад.

Социалистически юрта боахам дегIабоалабеш Iалаьмате дика толамаш даьхад вай мехко. Из дегIа бара итогаш йир ССКП ЦК-а декабрьски Пленумо. Боккъалдар аьлча из яр укх тIехьарча пхе шера юрта боахам чехкка дегIабоалабе оттадаь гIулакхаш кхоачашдарах дерригача халкъа партес яь политически отчет.

Хадданза дегIадоагIа мехка общественни рузкъеи национальни доходи. Советски Iаьдал эттача шерашка бахача наьха цхьан сага сих лаьрхIача национальни доход 15-зза дегIаенай. 1940 шера хинначул болхлойи гIулакхерча наьхеи реальни доходаш хIама ца эшшаш шозза дакхъеннай, хIаьта болх беш волча цхьан сага сих лаьрхIача ахархой реальни доходаш шоззанел а тIехъяьннай.

Советски Союза дерригача къамий культура цIаккха ца хиннача тайпара тоаялари Iилма а техника а творчески дегIайоалаярна эша вай мехка доазув доацщаш дукха йола торонаши белгал а яьха, Н. С. Хрущевс доккхал а деш дувц, коммунизм хьалъеча дерригача халкъа гIулакха юкъе сийдола дакъа лоацаш, Даьхенна хьалхашка, Iилмахошта, конструкторашта, инженерашта карагIдаьннача денал долча гIулакхех. Советски индустриально-технически дегIаяра боккха боарам къаьгга хьахьокхаш йола вай Iилмахой, дерригача халкъа Iалаьмате йоккха котало хилар 1957 шера дунен тIа эггара хьалхара Лаьттан искусственни спутникаш урагIаяхийтар. Дерригача дунено чIоагIа гIаддаха белгалъяьккхар из котало, историн чухь саго Iалам карадерзадара зама — космически аре Iомаяра зама дIайолаяьр из хиларах тарра.

Кердача, 1959 шера — семилеткан хьалхарча шера — хьалхарча деношка советски Iилмахоша, конструкторашa, болхлоша дерригача дуненна лоархIам бола денaлера керда гIулакх дир, Бетта оагIонтахьа дукха лагIаш дола космически ракета толамца урагIа а йохийташ. Харцде йиш йоацача цу бакъдарашта хьалхашка космически заман чухь карагIдаьнна из доккха хIама, Советски Союзо яьккха из котало бакъ ца йича балац кхыметтел социализман моастагIий а.

Партес хьалхле а лелаеш, советски халкъо геттара доккхий толамаш даьхад, экономически а общественно-политически а вахара дерригача доакъошка Iалаьмате доккхий хувцамаш даьд. Вай мехка цар торо лу хIанз ший дегIабара керда, эггара лоархIамера юкъ — коммунистически общество шерра хьалъе йолаяра юкъ дIайолае, йоах Н. С. Хрущевс.

Цу юкъа хургдола кертера декхараш — коммунизман материальни-технически лард йоллар, дIахо а СССР-а экономически оборонни низ чIоагIбар, цунца халкъа дегIадоагIаш дола материальни духовни хьашташ тIа-тIа а дикагIа кхоачашдар да.

ХьатIадоагIача ворхI шерара кертера декхар— социализмо капитализманца лоаттаеча экономически машара яхье махулла чехкагIа котдалар да.

1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара контрольни цифрех йола тезисаш съездал хьалха шерра йийцалга къаьгга гойташ дола бакъдараши цифраши ювц Н. С. Хрущевс. Къахьегамхой собранешеи, партийни конференцешеи съездашеи хьахьекхар, йоах Н. С. Хрущевс, вай парти, дерригa советски халкъ цхьа барт а болаш контрольни цифрашта раьза хилар, вай мехка коммунизм хьалъяра Iалаьмате йоккха программа хиларах тарра, ворхI шерара план дог гIоздаьнна цар тIаэцар а. Къамаьлаш даьча къахьегамхоша дийцар ворхI шерарча плана заданеш кхоачашъе а тIеххоачашъе а шоаш кийча хилар.

Цул тIехьагIа доклада тIа дувц хьатIадоагIача ворхI шера халкъа боахам дегIабоалабара кертера наькъаш.

1958 шера арахецаш хинначул промышленноста валовой продукци 1965 шера 80 процент дукхагIа арахеца лерхI, цунца «А» яхача группах (производствон средстваш арахецар) —85—88 процентаи «Б» яхача группах (бахача наха эшаш дола хIамаш арахецар) 62—65 процентаи а хецаш. Семилетках промышленни продукци арахецаргья укх тIеххьарча 20 шера тIаккхийтта продукци миссел.

1965 шера чон 65—70 миллион тоннага кхоачаш, болат 86—91 миллион тоннага кхоачаш, прокат 65—70 миллион тоннага кхоачаш арахеца лерхI. Массехкazза лакхлургда бос болеи наггахьа мара доацеи металлаш арахецилга.

ВорхI шера чухь арахецаш йола химически еррига продукци хIама ца эшшаш кхозза дукхагIа хургья.

Доагама промышленноста юкъе мехкдаьттеи гази яккхара а царна переработка яра а къаьстта чIоагIа уйла тIаяхийтай. 1965 шера мехкдаьтта доаккхаргда 230—240 миллион тоннага кхоачаш, е шозза совгIа дукхагIа, газ йоккхилга пхезза лакхлургда, шера йоаккха газ 150 миллиард кубически метрага а кхоачаш. Доагам доаккхача мехкдаьттои газои лоаца дакъа 31 процентагара 51 процентага кхоачаш лакхлургда, хIаьта кIора дакъа 60 процентагара 43 процентага кхоачаш кIезглургда. Доагама промышленность дегIайоалаеча цу тайпара гIулакх оттадаро боаккха экономически пайда бергба. КIор Iаламан газацеи мехкдаьттан доагамцеи хувцаро ворхI шера чухь 125 миллиард сом пайда бергба, вешта аьлча еррига электростанцеш, электрически тепловойи сетеш хьалдеча дIадахийта къоастадаьр миссел да из.

ВорхI шу йисте доалаш шера йоаккха электроэнерги 500—520 миллиард киловатт-сахьатага кхоачаш лакхлургья, хIаьта электростанцей хIанз бола низ шоззанел дукхагIа дегIабоагIаргба. Ха кIезгагIа йоае а капитальни вложенех дикагIа пайда эца а лерхIаш ворхI шерарча плана тIа оттадаьд Iаламан газаца, мазутаца. дарегIарча кIорца болх бергбола тепловой электростанцеш яхка.

Машиностроенен дерригa доакъош сихдаь дегIадоаладе оттаду, эггара хьалха еза-йоккха машинаш, прибораш, автоматикани электроникани производствон средстваш елга а долаш.

Боккхача боарамах еза-йоккха индустри дегIаярои юрта боахам айбе оттадаь гIулакхаш чакхдахарои торо хулийтаргья кхачан а промышленни а товараш лоархIам боллаш дукхагIа арахеца. ВорхI шера чухь валовой продукци арахецилга ейгача промышленносте 1,5-ззеи кхачан промышленносте — 1,7-ззеи лакхлургда.

1959—1965 шерашка юрта боахама валовой продукци арахецилга 1,7-зза лакхде лерхI. Шера тIаккхетар юккъера лаьрхIача 8 процент хургда. Белгалдаккха мегаргда, йоах Н. С. Хрущевс, укх тIеххьарча ворхI шера юккъера лаьрхIача цхьан шера Американ ВIашагIкхийттача Штаташка тIаккхетар шин процентал кIезгагIа хинна хилар.

Гаргарча шерашка лаьттан тIа деча балхий кертера гIулакх хургда тIехьа тIайоагIача хана а ше ерригача юртбоахама производствон лард хиларах тарра ялат доаккхилга лакхдар. ХIанз массанахьа а фийг бола культураш юккъера лаьрхIача гектара тIа кхоъ-йиъ центнер дукхагIа яргйолаш хьувкъийтарна мел эша торонаш кийчъянь яьннай.

Доклада тIа дIахо дувц капитальни строительствохи хIама хьаду низаш дIа-юха нийсдарахи. ХьатIадоагIача ворхI шера капитальни вложеней дукхал ши триллион сом гаргa хургья.

Нагахьа санна централизованни йоацача средствай чотах ю строительство, колхозий капитальни вложенеш, хIаьта иштта бахача наха шоай рузкъах ду нах чубаха цIеноше лаьрхIача, капитальни вложеней дукхал хургьяр кхо триллион сом гарга. Из да Советски Iаьдал эттача шерашка дIаяхийтараш миссел средстваш ворхI шера дIайохийт яхилга.

Мехка малхбоалерча районий Iаламан торонех дикагIа пайда эца дагахьа, хьатIадоагIача ворхI шера цу районашка дIадахийта лерхI еррригача капитальни вложеней 40 процент совгIа, Iалаьмате дукха средстваш дIаяхийта лерхI нах чубахеи культурни вахара эшеи гIишлош еча. ДIадахача ворхI шера 214 миллиард сом дахийтача пачхахьалкхен средствай чотах нах чубаха деча цIеношкеи коммунальни гIишлошкеи 375—380 миллиард сом дIадахийта лерхI ворхI шера чухь.

Дерригача халкъий экономикеи культуреи масса оагIорахьа дегIайоалаярна эша шерра торонаш Iалашъеш йола ворхI шерарча плана тIа къаьгга оттаяь ленински къамий политика белгал а яь, Н. С. Хрущевс дIахо дувц общественни къахьегама овсарлени хIаман кхом бара гIулакхеи дешаш.

ВорхI шера чухь болх беш волча цхьан сага лаьрхIа къахьегама овсарле лакхъяла еза промышленносте 45—50 процент, строительстве 60—65 процент, машин-наькъа транспорте — 34—37 процент, совхозашка — 60—65 процент, колхозашка — шозза дукхагIа. Къахьегама овсарле лакхъяра чотах 1965 шера промышленни продукцен диъ даькъах кхо дакъа тIаккхетаргда.

Н. С. Хрущевс белгалдоаккх, экономикан дерригa доакъош дIахо йодача хана чIоагIа лакхдалара а еза-йоккха индустри царел дукхагIа дегIайоалаяра а ларда тIа къахьегамхой вахара хьал хадданза лакхделга Iалашдергдола декхар ворхI шерарча плана тIа оттадеш хилар.

СССР-а национальни доход 1958 шера хинначул 1965 шера 62—65 процент дегIайоагIаргья, 1940 шера хинначул хIама ца эшшаш ялхазза дукхагIа а хургья. Семилетка йисте йоалаш болх беча цхьан сага лаьрхIа болхлойи гIулакхерча наьхеи реальни доходаш 40 процент дукхагIа хургья. Колхозникий реальни доходаш а 40 процентал кIезгагIа йоацаш дегIайоагIаргья.

ХIанз укх сахьата Советски Союза беррига халкъа боахам а культура а дегIадоаладелга чакхдоаккх кертерча даькъе социалистически предприятей накоплений чотах. ВорхI шерара план кхоачашъярга хьежжа цу накопленей боарамаш хадданза дегIаухаргда. Цо торо лу вайна гаргарча шерашка бахача нахагара йоаккха налог йита.

ВорхI шерарча плана тIа оттадаь да, халкъа вахара хьал тоадара кхыча гIулакхаща, балхах доагIа алапи лакхде. ХIара сага эшараш кхоачащделга чакхдаккха деза, йоах Н. С. Хрущевс, балхах доагIа алапи лакхдара наькъаца даьккха ца Iеш, тIа-тIа а шоай лоархIам дегIабоагIаргболча общественни фондашка гIолла а. Къахьегамхой общественни гIулакхашка дIаухийта пачхахьалкхен расходаш хадданза дегIаух.

Доклада тIа белгалдоаккх, ворхI шера чухь дерригаш а 650—660 миллион квадратни метр нах чубаха цIеноше, е 15 миллион гарга квартираш е лерхIаш хилар. Советски Iаьдал эттача шерашка городашка хьалдаьча дерригача а нах чубахача цIеноел дукхагIа да уж.

Контрольни цифраш тIа белгалдаь да балха ди лоацдаргеи балха кIира кIезгдаргеи довлар. Бахача наьха вахара хьал тоалушшехьа а, СССР-е хургда дунен тIа эггара лоацагIа дола балха дии эггара лоацагIа дола балха кIиреи.

Коммунизманга довла дегIаена материально-технически лард йиша ца Iеш, общество беррига гражданаш лакха кхетам болаш хилар а эш, яхаш белгалдоах доклада тIа. Миллионаш болча наьха кхетам лакхагIа мел хул, толамегIа кхоачашъергья коммунизм хьалъяра планаш. Вай партени пачхахьалкхени беррига идеологически болх советски наьха дика керда оамалаш дегIайоалае, коллективизми къахьегами безаш, социалистически интернационализми патриотизми йолаш, кердача общество моральни гIулакхаш доахкаш, марксизман-ленинизман уйланца уж кхетабе лаьрхIа ба.

Бераш кхедеча пачхахьалкхен а общество а бола лоархIам лакхбе беза вай, пачхахьалкхенгареи обществонгареи дезала хула новкъостал дукхагIа де деза вай, йоах Н. С. Хрущевс. Из де дагахьа школаш-интернаташ, берий яслеш, бешамаш йохкилга шерде лерхI. 1965 шера школашка-интернаташка деша багIа нах 2 миллиони 500 эзари сагал кIезгагIа хургбац. Берий бешамашкара бераш 2 миллиони 300 эзари долчара 4 миллиони 200 эзарнегеи кхоачаш хургда.

Доклада тIа йоах, дIадахача ворхI шера 1 миллиони 700 эзари специалист арахийцача метта 1959—1965 шерашка лакхерча дешара заведенеша арахецаргва 2 миллиони 300 эзари специалист.

ВорхI шерарча плана тIа лерхI кхетама болх кхы а дикагIа оттабе — шерра дегIайоагIаргья печать, радио, телевидени, кино, культурно-просветительни учреждениеш, лоархIам боллаш лакхлургья газетий, журналий, книжкай тираж. Боккха теркам тIабохийт радиофикаценеи культурно-просветительни учрежденеш хьалъяраи, къаьстта юрта а еш.

Дунен халкъий дерригача гIулакхашта юкъе кIоаргга хойолийташ хургья ворхI шерара план, марксизман-ленинизман керда котало а хургья из, йоах Н. С. Хрущевс.

ВорхI шерара план кхоачашйича СССР-о шин кертера экономически декхар исторически лоацщача хана цхьан сага сих продукци яккхара хьакъехьа эггара тIех дегIадаьхкача капиталистически мехкашта тIехьакхе а царел хьалха довла а аьнна оттадаь декхар кхоачащдеча хаьдда гIа боаккхаргба.

СССР-еи США-и промышленность сиха дегIайоагIаш хиларга диллача, Советски Союз план кхоачашйича продукцен цхьадола кертера тайпаш дахара хьакъехьа хьалха яргья, хIаьта кхычар даькъе США-н хIанз болча промышленни производствон боарама гарга а тIортаргья. Цу хана чухь юрта боахама кертера продукташ а цхьан сага сих лаьрхIа уж яхар а хIанз ВIашагIкхийттача Штаташка йоахачул лакхагIа хургда. Цхьан сага сих промышленни продукци яккхара хьакъехьа США-на тIехьакхе а хьалха довла а ворхI шерара план кхоачашъяьчул тIегIа, кхы а пхи шу эша мег. Цу хана, е цул хьалхагIа хила а мег, производствон объемага а цхьан сага сих йоаккхача продукцега а диллача Советски Союзо дунен тIа хьалхара моттиг лоацаргья.

Дунен тIа СССР-аи США-неи юкъе экономически яхь эттай, еррригача социализман дунен системанеи капитализман дунен системанеи юкъе яхь эттай, йоах Н. С. Хрущевс.

Экономисташа даьча лоархIамех, СССР-а халкъа боахам дегIа боалабара ворхI шерара план кхоачаш а тIеххоачаш а йича, хIаьта иштта халкъа демократен мехкий экономика чехкка дегIайоагIаш хиларга а диллача дунен социалистически системан мехкаша дунен тIа йоаккхача промышленни продукцех аханел совгIа продукци арахецаргья.

Социалистически лагера мехкий дунен производстве хьалхара моттиг лаца мел эша торонаш я. Социализман дунен системан оагIонга ба производство чехкагIа дегIаяра толам. Еррригача социалистически лагере гIолла юккъера лаьрхIача шера тIаккхета промышленни продукци укх тIеххьарча пхе шера (1954—1958 шераш) 11 процент хилар, хIаьта дерригача капиталистически дунен тIа кхаь процентал кIезгагIа хилар из.

Малхбузехьа дувц йоах, вай шоаш «тIахьийхаб» яхаш, белгалдоаккх Н. С. Хрущевс, цхьабакъда вай тIахьийхаб уж экономика машарца дегIайоалае, халкъа вахара хьал лакхде яхь лаца. Герз хьадар сихдарца, атомнии водороднии бомбаш а ракеташ а ярца а йоацаш, промышленни продукци, дулх, даьтта, шура, баркъа, кога гIирс, наха эшаш дола кхыдола предметаш арахецарца яхь лелаш хилар деза вайна.

Дунен халкъашта юкъерча хьала дешаш дувцаш, Н. С. Хрущевс белгалдоах, ворхI шерара план Советски Союза машар безара ленински политикан керда гIулакх хилар. Из план кхоачашъяро вай ханара кертера дош — дерригача дунен тIа машар лорабара дош къоастадеча боккха лоархIам болаш хургда.

Цкъа-дале, ворхI шерарча плана лоархIам латт, йоах Н. С. Хрущевс, из машара уйланца йиза хиларах. Iалаьмате дукха керда фабри-

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

МОСКВЕ, Йоккхача Кремлевски двореце ший болх беш я ССКП аргIан йоаца XXI-гIа съезд.
СУРТА ТIА: ЗАСЕДАНЕЙ ЗАЛ. В. Егоровеи, В. Савостьяновен сурт. ТАСС фотохроника.

Советски Союза Коммунистически партен аргІан йоаца XXI-гІа съезд

„1959—1965 шерашкахь СССР-а халкъа боахам дегІабара контрольни цифраш“

Советски Союза Коммунистически партен аргІан йоцача XXI-ча съезда новкъоста Н. С. Хрущевс яьча доклада чулоацам

(Йистедоалар. Долалур 1-ча агІо тІа).

хьи, заводаш, электростанцеш, шахташ, кхы-йола предприятеш хьалъеча пачхьалкхене нах чубаха цІеношй коммунальни гІирсаш хьадеча 400 миллиард сом гаргга дІа а доьхит, халкъа вахара хьал лоархІам болаш лакхде а лерхІ — из, тІом бе лахьІа а йоацаш пачхьалкхе машара уйла йолаш хилар да.

Шоллагlа-дале, цхьан цу тайпара кхоачамца ро СССР-а экономически потенциал лакхъергья, дерригача социалистически мехкий экономически потенциал дегІаярца цхьана цо ІалашдергДа дунен халкъашта юкъерча мирни гІулакх машаргахь озаш хилар, цу тайпара тІом хургбоацаш соцабе, дунен тІа машар лорабе кхы а дикагІа бокъ кердэ хьалаш отторгда.

Советски Союз, Европерча а Азерча а дерригача социалистически мехкий экономически планаш кхоачаш хиларо бокъонца торонаш хулийт дунен халкъашта юкъера дешаш тІом боацаш къестаде.

СССР-ах дунен эггара хьалха латта промышленни пачхьалкхе хилча, Китайски Халкъа Республиках низ кхоачаш йола индустриальни пачхьалкхе хилча, хІаьта дерригача социалистически мехкаша арахецаш йола промышленни продукци дерригача дунен тІа арахецачох аханел гІехъяьлча шоай овлан тІара хувцалургда дунен халкъашта юкъе латта гІулакхаш. Империалистически лагера духьал тІом хьоабе гІертилгах хІама хургдоацилга кхыметтел эггара бутувгІа хьаь тІехк йолаш болча империалисташта а къьгта дика гургдолаш, селла шеко йоацаш хургда керда этта низий бустамаш.

ДІахо Н. С. Хрущевс дувц, германски дош ниййса къоастадар халкъашта юкъе машар Іалашбарнеи вІаши кхерам ца хилийтарнеи Іалаьмате доккха маІан долаш хилар, Китайски Халкъа Республикаца США-с делаю агрессивни политика бахьан долаш Дальни Востоке кхоххаденна гІулакхаш кІаьдданза дарг ца хилар. Дальни Востоке а еррига тихоокеански бассейне а машара зона, эггара хьалхарча аргІанна, атомни герз доацаш йола зона, хьаелга кхайкадир цо.

ВІалла эрга ца доалаш латта герз Іодиллара гІулакх меттахьа хьоаделга да тахан декхарашта юкъе а кертегІа дола декхар, аьнна белгалдаьккхар Н. С. Хрущевс. Къьстта а динза дардоацача кхаьчад атомнии водороднии герзашта тохкамаш делга леладе йиш йоацаш соцадар.

Бе-башха социальни системаш йолча пачхьалкхенашта юкъера гІулакхаш, уж пачхьалкхенаш машаре яхаргйолча кІийлен тІа латта деза, яхаш, кхайкаду вай, йоах цо. Къьстта дола дешаш машаре дага а дувлаш къестаде Іомадала деза. Советски Союз, социалистически лагерь кхерае гІертилгах хІама хургдоацилга кхетаде а дунен стратегически лоаттам чу хинна овлан тІара хувцамаш кхетаде а ха-м кхаьчаяр.

ХІанз массане а мукІарло деш да, космосе бода никъ адамашта хьабийлача советски Іилманнеи техниканеи мел доккха хІама карагІдаьннад. Нагахь санна Советски Союза бІаьш эзараш кило-метраш гаьна космосе ракеташ ахийта моге, лаьтта букъа тІарча хьштдолаш йолча моттиге тула цу тулийташ низ болаш ракеташ ахийта цунна могаргхилар къьгга гуш да. Цхьабакъда, из гІулакх иштта хиларах вай еш йола выводаш вІаллара тар нц Малхбузехьарча белгалдарча гІозараша еча выводаш. ХІанз а, ракетни техника дегІаяра гІулакха толам воашкахь болча хана а, вай юха а кхайкаду США-га, Англега, Францега: хьадувла, цІаккха а хургдоацаш дІадаькх вай атомни, водородни, ракетни герзашта тохкамаш делга, ужа хьадега, ужаш деттилга, яхаш.

Цул тІехьагІа Н. С. Хрущевс лувц дерригача дунен болхлой коммунистически болам дегІабара дешаш. Цо белгалдаьккхар реакцени империализман низамта лоаттабеча къовсам тІа дерригача демократически низамта чІоагІа моральни гІо деш семилетка хилар. ХІанз укх сахьате аьлар цо, коммунистически болхлойн партеш 83 мехка, цу партешца ба 33 миллион саг хинна ца Іеш нах. Марксизман-ленинизман Іалаьмате йоккха котало, болхлой классан боккха толам ба из.

Реакции фашизми тІагІертара ирча куцаш капиталистически мехкашка гучалелхаш хилар белгал а даьккха, Н. С. Хрущевс кертах доакх, адамаш, деррига демократически, бокъонца дола къамий низаш фашизманна духьал вІашагІкхета йиш йолаш а, вІашагІкхета дезаш а хилар. Реакценеи фашизманнеи духьал лоаттабеча къовсам тІехь, йоах цо, коммунисташеи социал-демократашеи цхьа барт бе беза.

Коммунизманна духьалара фокусникаш юстара а кхайсаь, цхьан Іо а хайшаь, болхлой болам чурча ерригача течений викалаш а, ший хьашташ лорадара тІехьа, машар лорабара тІехьа болхлой классо цхьана лоаттабеча къовсама массанешта а пайданагІа бола никъ къоастабе беза ха кхаьчай хІанз.

1957-ча шера ноябрь бетта хиннача коммунистически болхлойи партей викалий совещанеша бакъдаь хьахьекхар, йоах Н. С. Хрущевс дІахо, вошал долаш йола партеш биззаь цхьа барт, цхьа уйла йолаш хилар. Ноябрьски совещанеш хинначул тІехьагІа хІара коммунистически партена чухь кхы дІахо а чІоагІделар низаш барта гІолга, кхы а духхагІа кхотабелар дерригача дунен халкъашта юкъера коммунистически болам. Цхьаьцаl вежарий парти марксистко-ленински наькъ тІара яккха маганзар ревизионисташта.

Югославски ревизионисташта хетараш а цар политика а дунен тІарча коммунистически боламо харцдаь хилар белгал а даьккха, Н. С. Хрущевс йоах, деклараце тІа аьнначоа духьал а болаш, шоай ревизионистски программа кхайкайир Югославски кулгалхоша. Цу программа тІа цар атака йора дунен коммунистически болама марксистско-ленински позицешта. Цудухьа, марксизман-ленинизман позицеш тІа латтача ерригача партеша принципиальни критика йир Югославен коммунистий ЦхьоагІон программана.

Югославен вежарий халкъаца, къайлагІа а партизански а къовсам тІехь турпалал даьллача югославски коммуниста́ща геттара цІена дегуйла долаш да вай. Арахьарча политикан дуккхача дешашта вайна хетараш цхьатара да. Шинна а оагІонна пайдана долчча тайпара Югославецара торговли дІахо йодача хана а дегІайоалаеш хургда вай. Империализманна духьал, машара тІехьа лоаттабеча къовсама воаш барта дохалуш мел долча дешашта цхьан къахьегара тІаккхувш хургда вай.

ХІаьта мишта латтаргда гІулакх партийни линех? Цох Югославен коммунистий ЦхьоагІонна деззар хургда. Цу ЦхьоагІон кулгалхоша дунен коммунистически боламах шоаша шоаш дІахоадабир. Цудухьа хІанз гІулакх Югославен коммунистий ЦхьоагІонна тІалатт, марксизман-ленинизман ларда тІа коммунистически партешта гарга гІоргйолча оагІорахьа ластилга. Из пайданагІа хургда югославски халкъанна шийна а.

ДІахо доклада тІа белгалдоаккх, хІанз, вай мохк ший дегІабарна кердача исторически юкъах чубеннача хана, социализмагара коммунизмага довларца дувзаденна дола марксистско-ленински теорен дешаш къаьстта боккха лоархІам болаш хилар. Н. С. Хрущевс цІендаь дийцар коммунистически обществан шин лагІах — социализмахи коммунизмахи — дола доши социализм коммунизмага ялар мишта хургдийи.

Коммунистически строительствон декхараш кхоачашдарна, белгалдоах Н. С. Хрущевс, теоретически а практически а боккха лоархІам болаш социалистически доалахьен (собственноста) дош да колхозниш дерригача халкъеи доалахьен формаш дегІайоалаярахи ужаш гаргаозарахи дола дош. Колхозно-кооперативни доалахьеи пачхьалкхен доалахьеи дерригача халкъа цхьа доалехьа а яь вІашагІтохар—из моллагІа дола организационно-боахаман гІулакх хинна а ца Іеш, городаи юртаи юкъера лоархІамера башхало дІаяккхара хьакъехьара кІоарга проблема къоастаяра гІулакх да.

Экономически дегІаахара проблемашца цхьана, белгалдоах Н. С. Хрущевс, къоастаданза даргдоацаш иштта хьалхашка увтт общество политически вІашагІйоллара дешаш а, коммунизм хьалъелга тІагІертта доладьча хана хила езача пачхьалкхен устройствони управлении дешаш а.

Цунах хетта Н. С. Хрущевс белгалдоах, социалистически пачхьалкхе дегІайоалаелга хІанз керттерча даькъа тІацерзадаь хила деза мамогга демократи шеръярна, мехкарча дерригача гІулакхашта доал дарна мамогга дуккхагІа къахьегамхой юкъе озарна, боахаман а культуран а строительстве беррига гражданаша дакъа лоацаргдолаш, уж юкъеозарна. ХІанз къьгга ховш да пачхьалкхен органаша леладеш дола дуккха гІулакхаш долхаш-долхаш общественни организацешка гІоргдолга. Ши-шегІа ха дезаш да, пачхьалкхен органаша леладаь цхьацца дола гІулакхаш общественни организацешка дахарах вІалла а кІезиг лац коммунизм хьалъярна социалистически пачхьалкхен бола лоархІам. Пачхьалкхе дІаялга коммунизм йиззаь котъялча хургда, яхаш, хьех ленинизмо.

Н. С. Хрущевс белгалдаьккхар, хІанз, социализм хьалъяра гІулакх, цхьан мехка хинна ца Іеш, даьржача хана, дунен социалистически система хьахиннача хана хьахиннад социализми коммунизми котъяккхара тІехьа лоаттабеча къовсама керда теоретически дешаш а. Докладчико аьлар, Советски Союзе социализм, йиззаь яьнна ца Іеш даиман а котъяьннай, аьнна. Социалистически мехкаш коммунизмагахьа дахарах долча дешах лаьца доклада тІа белгалдоах, ужаш дукха тІехьа-хьалха доацаш, цхьатарра коммунизме кхоачарг хилар.

ССКП ХХ съезд хилча денз хьайоагІа ха, йоах Н. С. Хрущевс дІахо, вай парти кхы а дегІаярца, цу мугІарий барт-цхьоагІо чІоагІъяларца, Советски Союзе дахаш дола халкъаш Коммунистически партена гонахьа кхы а чІоагІагІа кхотадаларца белгалйоалаш ха хиннай. ХХ-ча съезда исторически решенеш кхоачаш а еш, партес кхы а нагІа чІоагІдаьд халкъашцара ший бувзамаш, политически кулгалдара а организаторски балха а кердача опытаца дикагІа Іомаеннай из.

ХХ-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, партийни вахар чура ленински боарамаш юхаметтаоттадеши дегІадоаладеши бола болх дІахо хьош, партийни кулгалделга коллективни принципех хулийтилга леладеш, партецарча наьха, дерригача советски халкъан творчески хьинар мамогга айдеш хиннай парти. Партен генеральни лини чакхйоаккхача хана цу гІулакха чІоагІа духьале еш хилар партена духьалара Маленкова, Кагановича, Молотова, Булганина, Шепилова группа. Эггара бІехагІа дола фракционни, барт бохабара гІулакхаш леладеш яр из группа, цхьа барт болаш парти хилар дохаде, ХХ-ча стезда решенеш кхоачашъелга юкъах дита, ленински наькъ тІара парти яккха гІерташ.

Вахарах, халкъах, партех дІахаьда хиннача партен духьаларча группан доакъошхоша бюрократически кхетадора советски общество дегІаяр. Уж духьал баьлар ХХ-ча съезда соцамий ларда тІа партес дІа хьош мел хиннача кертерча гІулакхашта, промышленность, юрта боахам дегІабоалабеча, халкъа вахара хьал лакхдеча доккхий толамаш даьхача гІулакхашта, хІаьта иштта уж духьал баьлар арахьарча политикана а — дунен халкъашта юкъера кхоххам мелбара а машара гІулакх чІоагІдара а.

Партена духьалара группа гучаяьккхача а из идейно йохаяьча а ССКП ЦК-а июньски Пленума соцамаш цхьа барт а болаш могадир вай партес, дерригача советски халкъо. ХІанз массанена а гу фракционерийи раскольникийи из гоама группа хаьдда харцъяь а дІаккхесса а йола партии цун Центральни Комитети мел бакъ хиннай.

Коммунистически партех халкъ доазув доаццаш чІоагІа тешаш хилар хьахьокх ССКП мугІараш болхлой классан, колхозни ахархоштеи советски интеллигенценеи юкъерча дикагІа болча нахах дегІаухаш хиларо. Вай партен мугІарашта юкъе 8 миллиони 239 эзари СОКП членийи члений кандидаташи ба, е ХХ-гІа съезд хулача хана хиннарел цхьа миллиони 23 эзари саг дукхагІа. Укх тІеххьарча шерашка парте лоархІам боллаш дукхагІа хьаийбаьб болхлойи колхозникаши, парте хьаийбеча наха юкъе кхаь даькъах ши дакъа доацар.

Вай парти ший XXI-ча съезде енай цІаккха ца хиннача тайпара цхьоагІо йолаши ший ленински Центральни Комитета гонахьа кхотаеннеи, коммунистически общество хьалъяра сийлахь-доккха декхараш толамца кхоачащде могаргдолаш.

Н. С. Хрущевс дІахо йоах, ворхІ шера план кхоачашъеча вай низ оэрцагІа баккха беза, дІахо а партен беррига организаторскии кхетамеи балха боарам лакхбе беза. ВорхІ шерара план—из мохк дегІабоалабеча керда исторически доазув да. Из доазув чакхдаккха воай низ оэрцагІа баккха, нийса дІа-юха нийсбе, дика кийчбе безаргба вай. ХІанз къаьстта лоархІаме да тІагІертта а дика а болх бар, гІулакх кІоаргга довзар. Цхьан юкъарча дешаех, юкъарча тІаккьехамех хила хІама дац.

ВорхІ шерара план толамца кхоачашъяр дІахьоргда юкъарло йоацаш предприятешка, стройкашка, колхозашка, совхозашка, Іилман учреждешка. Цунца дувзаденна моттигерча партийни органий, первични партийни организацей лоархІам кхы а чІоагІагІа лакхлу. ХІара предприяте, хІара колхозе а учреждене а творчески къахьегеи производство лакхъеи торо хилийтар вІаштІехьа даккха декхарийла я уж.

Н. С. Хрущевс дІахо йоах, хІанз вай мехко ший дегІабара керда эггара лоархІамера юкъ дІайолаеча хана, СССР-а Конституцена юкъе цхьадола хувцамаши тІаэшараши данза дарглац.

Вай доладеш дола ворхІ шу, йоах Н. С. Хрущевс ший доклад йисте йоалаш,— кердача лоархІама, вай мохк исторически дегІабоагІача новкъа кертера дола доазув да ала йиш йолаш да. Коммунистически парти, деррига советски халкъ чІоагІа тийша да из доазув а даьккха, сийрдача лакхаленга шоаш кхоачаргхиларах, тІаккха керда аренаш туча а яьнна, дІахьалхашка довла аттагІа хургхиларах. Вайна хьалхашка къаьгта а беркате дола а декхар латт. Из декхар кхоачащде дика къахьега деза. Цу тайшарча къахьегамо саг лакхву, дика торо а ираз а дахь цунна.

Йисте воаллаш Н. С. Хрущевс кхайкадир:

Марксизман-ленинизман байракха кІал а этта лаьтта мел долчул дикагІа, нийсхо йолашагІа йола общество — коммунистически общество — хьаярга долх вай.

Даькъала хилда коммунизм хьалъеш доалла сийлахь-доккха советски халкъ!

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти — советски халкъа денал долеи чІоагІеи авангард, коммунизман толамаш вІаштІехьа доахар а цу гІулакха дегаш урувттадер а!

Даькъала хилда социалистически лагера мехкашта юкъера цІаккха дохаргдоаца вежарий доттагІал!

Даькъала хилда дерригача мехкашкарча коммунистически болхлойи марксистско-ленински цхьа барт хилар!

Даькъала хилба дерригача дунен тІара машар!

(Новкъоста Н. С. Хрущевс яь доклад дуккхаза юкъ-юкъе чІоагІа тІоараш детташ чакхъяьлар. Доклад йистеяьнначул тІехьагІ массехк минута дІаьхлуш чІоагІа тІоараш дийттар).

(ТАСС).

Советски Союза Коммунистически партен аргІан йоацача XXI-гІча съезде

28-ча январе Кремлерча Поккхача Двореце ший болх дІахо бихьар Советски Союза Коммунистически партен аргІан йоацача XXI-гІча съездо. «1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегІабоалабара контрольни цифрех» новкъоста Н. С. Хрущевс яьча докладах къамаьлаш де доладелар.

ІуйрийнаРча заседане къамаьл дир нов. **Н. В. Подгорне.** Цо аьлар, нов. Хрущева доклада тІа оттаьй ший чулоацамга а йоккхалга а диллача коммунизм шерра хьалъяра Іалаьмате йоккха план.

Цу докладо Советски Союза Коммунистически парти, деррига советски халкъ, вежарашха йола коммунистически партеш кийчъю де дезача гІулакхий бокъонца йолча программаца. Цо белгалдаьккхар, ворхІ шерарча плана тІа дерригача халкъа дага латтар а уйлаш а хилар. Нов. Н. С. Хрущева доклада тезисаш ювцача Украине дакъа лаьцар 12 миллион гаргга болча болхлоша, колхозхоша, интеллигенцей викалаша. Украинан коммунистически партен съездо тезисаш йизза къоабал а йир, ворхІ шера план Украине промышленноста цхьадолча доакъоцка пхе-ялх шераи, хІаьта юрта боахаме пхе шераи кхоачашъерг хилар дІа а кхайкадир. Нов. Н. В. Подгорне дика доалхаш дийцар колхозни строительствон дешаш.

Москвен коммунисташа, аьлар нов. **В. И. Устинова** съезде ше къамаьл деш (Московски городской партийни организаци), чІоагІа могаю СССР-а халкъа боахам дегІабоалабара ворхІ шерара программа. Цо белгалдаьккхар, ворхІ шера чухь Москвен промышленносте машинаш елга дукхагІа дегІадоагІаргхилар. 1965 шера мехка чухь арахецаргйолча ерригача металл тедача станокех итт процент Москве арахецаргъя. Укх гарггарча шерашка столицерча эггара йоккхагІча 27 предприяте, хІаьта иштта кхыча заводийи фабрикийи 139 цехе а участке а комплексни механизации автоматизации е еза. Москве Іалаьмате дукха нах чубаха цІенош хьалдар дувцаш, цо аьлар, ворхІ шера чухь столице 20 миллион квадратни метр гаргга нах чубаха цІенош хьалде деза. Уж цІенош да революци хилалехьа хиннача Москвал шозза дукхагІа.

Нов. **Д. С. Полянске** ше къамаьл деш дийцар, Российски Федерацен юрта боахамах боала пайда лакхбе йиш йолча торонех. Советски Союзе эггара йоккхагІа йолча цу республико хІанз укх сахьата мехка чухь арахецача ерригача промышленни продукцен кхаь даькъах ши дакъа продукции юрта боахама продукцех ахане́л совгІа продукции лу. Цо белгалдаьккхар, ялат, дулх, шура, юрта боахама кхыйола продукташ йоахилга лакхде Российски Федераце йоаккхий торонаш хилар. Юрта боахам дегІабоалабе семилетка тІа оттадаь плановой хьувкхамаш кхоачащде меттел тІеххкхоачащде а республикерча колхозаштеи совхозаштеи могаргдола бакъдараш дийцар цо.

Трибуне ва 150 эзар сагах латтача Горьковски областа партийни организацен викал нов. **Л. Н. Ефремов.** Цо йоах, нов. Н. С. Хрущевс доклада тІа оттаяь я коммунизм шерра хьалъяра йизза а, къьгга а, Іилманца майоагІара а йола программа. Нов. Л. Н. Ефремовс дувц, мехка чухь индустриальни йоккхагІа йолчарех Горьковски областе промышленность дегІайоалаярах. Цу областе арахец мехка чухь арахецачарех лоархІам бола дакъа автомобилаш, фрезерни станокаш, хи тІа лела кемаш, химически, хьун, каьхата промышленноста дуккха продукци. Цо дувц, областерча партийни организацеси берригача къахьегамхошеи комплексни автоматизацен а механизацен а ларда тІа предприятеш технически дикагІа кийчъеш лоаттабеча къовсамах.

Моаршал хоатташ къамаьл даь, Китаян Компартен ЦК-а председатела заместитель **Чжоу-Энь-лай** чІоагІа тІоараш а тохаш, тІайийцар съездо. Дерригача китайски халкъеи Китайски коммунистически партепи цІерах цо моаршал делар съезда делегаташка. Нов. Чжоу-Энь-лаяс аьлар, Китаяна кадданза вежарашха дола новкъостал деш хилар бахьан долаш китайски халкъо советски халкъи Советски Союза Коммунистически партии чІоагІа лоархІаш а доккха баркал оалаш а хилар дІахайта безам ба са. ССКП ткъаь цхьоалагІа съезд гулъяр—политически вахара чухь Іалаьмате доккха хІама да, аьлар Чжоу Энь-лаяс. Цул тІехьагІа нов. Чжоу Энь-лаяс Іодийшар Китаян Компартес ССКП ткъаь цхьоалагІча съездага дайта Китаян Коммунистически партен ЦК-а председатела нов. Мао Цзэ-дуна кулгяздаь дола моаршал.

Ейга а кхачан а промышленность дегІайоалаяра, халкъа дуккха эша товараш арахецилга чехка лакхдара дешаш дийцар ше къамаьл деш нов. **А. Н. Косыгина.** ВорхІ шера чухь мехка ейгача промышленноста валовой продукци цаІ ахазза дукхагІа арахеца еза, Советски Союзе кІада, барзкъа, кога кІирс, халкъа дуккха эша кхыйола хІамаш къаьстта дукхагІа хьаянза яргьяц, керда технологи, кхы а дукхагІа хІама хьадеш йола машинаш, керда бедал юкъе йоалаянза яргьяц, аьлар цо. Укх ворхІ шера ейгачеи кхачани промышленноста предприятеш кертерча даькъе Юкъерча Азени Казахстанеи кердача экономически районашка, Урале, СибирегІа хьалъергья.

Къамаьл ду нов. **К. Т. Мазуровс.** Цо белгалдоаккх, исторически лоацдача хана Советски Союзо доккхий толамаш даьха хилар а социалистически лагера мехкашца цхьана хІанз из империализман низаш юхаувза, низбола машара фронт хилар а. Ленински къамий политикан ларда тІа Коммунистически партес даьча гІулакхаша халкъашта юкъера доттагІал чІоагІдеча а къамий республикаш дегІайоалаеча а доккха новкъостал дир. Нов. К. Т. Мазуровс аьлар, Белоруссен Коммунистически партен ткъаь кхоалагІча съездо Н. С. Хрущева доклада тезисашка хьежа а хьежа, цхьа барт а болаш могайир уж. Цхьанна а хІамо соцоргдац Советски халкъ коммунизманга цо хьюча новкъа, аьлар цо.

Съезда делегаташа чІоагІа тІоараш тохаш тІайийцар Польски болхлой вІашагІкхийттача партен ЦК-а хьалхарча секретара **Владислав Гамулкас** даь къамаьл. Цо даькъал йийцар дерригача дунен тІара коммунистически болама цхьоагІо, ССКП-аи Польски болхлой вІашагІкхийттача партени доттагІал, дерригача халкъашта юкъера доттагІал.

Сарахьарча заседане къамаьл даьча нов. **Н. И. Беляевс** белгалдаьккхар, Советски Союза ерригача республикай хьашташ лоархІаш йола, СССР-а халкъа боахам дегІабоалабара ворхІ шера план кхоачашъеча боккха лоархІам кхоач товарни ялат даккхара хьакъехьа шоллагІа моттиги (Российски Федерацел тІехьагІа) цинк, даша, цІаста, кхыйола промышленни продукци а арахецача СССР-е кертера моттиги лоацача Казахстанага. Казахстана къахьегамхоша укх шера а семилеткан тІехьатІадоагІача шерашка а хІара шера 1,5 миллиард пунтал кІезигагІа доацаш валовой ялат даккха чІоагІо яьй, аьлар Н. И. Беляевс.

Нов. **А. П. Кириленкос** дийцар Свердловски область индустриальни дегІайоалаяра хьакъехьа.

Укх тІеххьарча шерашка областа предприятешка хьа а йир, хІанз кийчъеш а я пхи бІаь совгІа керда дикагІа тоаяь приборапи аппараташи. Областе йоаккха продукци ткъаь цхьайтта мехка кхоач, царца социалистически лагера дерригача мехкашка а кхоачаш. Цо белгалдаьккхар, ворхІ шера план кхоачашъеча коммунизм шерра хьалъе оттаяь из программа дог гІоздаларца областерча болхлоша, колхозникаша, интеллигенцес тІаэцаро доккха новкъостал дергхилар.

Сарахьарча заседане съезда делегаташа боккхача безамца тІа а эцаш, къамаьл дир Итальянски Компартен генеральни секретара Пальмиро Тольятте. Советски Союз дегІавгра а Советски мехко демократени машарей гІулакха деча новкъосталга а боккхача безамца хьежача, ши миллион совгІа болча Итален коммунисташкареи комсомольцашкареи дІайха моаршал делар цо съезда делегаташка.

ДІаьхденна тІоараш тохарца тІайийцар съезда трибуне гучаваьнна, съезда делегаташка французски Компартен, цун Центральни Комитета, хІаьта иштта Францен болхлой класса а къахьегамхой а цІерах моаршал денна Французски Компартен ЦК-а Секретарь **Жак Дюкло.**

— Шун Іалаьмате дикача съезде долаш, тхо кхы а чІоагІатІа теш вай сийлахь-доккха гІулакх котдаргхиларах, оаха доккхал ду тхоаш коммунисташ хиларах, коммунизм бахьан, дерригача адамий догдоахилгеи кхоанеи бахьан къовсам лоаттабеш тхоаш хиларах, аьлар Жак Дюклос.

29-ча январе ССКП XXI-ча съезде йийцар 1959—1965-ча шерашкахь СССР халкъа боахам дегІабарна йолча контрольни цифрех новкъоста Н. С. Хрущевс яь доклад.

Іуйрийна хиннача заседане эггара хьалха къамаьл дир нов. **В. П. Мжаванадзе.** Марксистско-ленински теорех творчески мишта хьалхле е еза дика гучадоаккхаш йолча новкъоста Н. С. Хрущевс яьча докладо цІендаь къоастадир советски мохк дІахо а политически, пачхьалкхен, боахаман гІулакхаш дегІаахарна дола наькъаш, аьлар цо. Цу докладо Іалаьмате чІоагІа тешам болийт, коммунизм яхар — гаьнара гІулакх а доацаш, вай кхоанара ди хиларах.

Нов. **И. В. Капитоновс** (Московски областан парторганизаци) съезде дІаккхайкадир, областера беррига къахьегамхой, цхьа саг санна, дІахо йодача хана вай партес де лерхІарий сийлахь-йоккхача планашта чІоагІа раьза хилар а, уж планаш сийленца кхоачашъе кийча хилар а. ВорхІ шера чухь областера промышленность дегІаярна йола перспективаш а йийцар цо.

Советски мехка къонача тІехьен вахара а къахьегама а лоархІамерча гІулакхашта хетадаь дир ший къамаьл ВЛКСМ Центральни Комитета хьалхарча секретара **В. Е. Семичастнес.** ВорхІ шера плана заданеш бокъонца кхоачашъяра гІулакха каьпирхоша мел хьинаре къовсам лоаттабу гойташ дола масалаш а доалайир цо.

СССР халкъа боахам дегІабарна йола керда план, коммунизм хьалъярна йола план мел чІоагІа дегаш ураэтта, хьинар айденна кхоачашъю советски халкъо, яхаш, дийцар **И. В. Спиридоновс** (Ленинградски партийни организаци).

Мандатни комиссе тІадаллар нов. В. М. Чураевс хьелылар, съезде вайта 1269 делегат решающи голос йолаши 106 делегат совещательни голос йолаши хержаь хилар. ХІанз укх сахьате Советски Союзе Коммунистически партеца 7.622.356 членаи 616.775 партен членийи кандидати ва.

Съезда делегаташта юкъе 222 кхалсаг я. Съезде ба Советски Союза 52 къамах бола делегаташ.

Съездо чІоагІйир мандатни комиссен доклад.

Е. А. Фурцевас даь къамаьл идейно-воспитательни балха хетадаь дар. Советски пачхьалкхе, аьлар Е. А. Фурцевас, массаз а чІоагІа хиннай нах кхеташ хиларца. ХІанз йолаеннача ворхІ шера плана кертерча декхарех цхьа декхар да партен идейно-воспитательни болх чІоагІбелга, эггара хьалха кхувш йоагІача къонача тІехьен кхетам а лакхбеш, къахьегамхой коммунистически кхетам лакхбелга. ВорхІ шера план кхоачашъяро совйоахаргья советски мехка материальни а духовни а ганзаш, хьахьокхаргда социализм Іилман, культуран, искусствон прогресс йолга.

Іуйрийна хиннача съезда заседане тІа иштта къамаьл дир нов. **Н. Я. Мамай** (Луганскй партийни организаци).

Съезда сайрийна хиннача заседане тІа къамаьл даьча нов. Я. Э. Калнберзина экономически а культурни а гІулакхашта Латвийски ССР дегІаярна йола йоккхий перспективаш йийцар. Цул тІехьагІа къамаьл даьча нов. **П. Н. Ковалевас** (Гомельски область) ше председатель йолча «За родину» яхача колхоза гІулакхаш а планаш а йийцар.

Советски пачхьалкхен дунен халкъашта юкъерча политикан лоархІамегІа дола гІулакхаш дувцаш къамаьл дир съезде доазол дехьарча гІулакхий министр волча нов. **А. А. Громыко.** Советски Союзеи социалистически лагера мехкийи низ чІоагІбаларо керда дунен тІом хьоабар кхераме долаш, хІаьта кхы а дукхагІа долча хьале хила тарлургдоацаш долга белгал а даь, нов. Громыко къоагтадаь аьлар, Советски Союзо кхайкаеш йола вІаши тар а луш машаре дахара политика кердача, чІоагІача ларда тІа оттаеш хилар.

Сайрийна хиннача заседане тІа къамаьл дир нов. **Н. В. Киселевс** (Ростовски областан партийни организаци). ВорхІ шера план ханал хьалха кхоачашъяра тІехьа областан предприятешка, колхозашка, совхозашка социалистически ях яьржа хилар дийцар цо.

Съездага чІоагІа дІайха моаршалаш хийттар Чехословакен, Германски Демократически Республикан, Румынен, Венгрен, Болгарен, Корейски Халкъа-Демократически Республикан, Вьетнама Демократически Республикан, Албанен коммунистически болхлойи партей делегаташта керте латтарашеи.

30-ча январе заседане дІайолалуш къамаьл дир нов. **А. И. Гаевойс** (Днепропетровски партийни организаци). Семилеткан шерашкахь областан халкъа боахам дегІабарна йола перспективаш йийцар цо ший къамаьлаца.

Дош лу нов. **М. А. Сусловна.** Цо ший къамаьлаца хьоахадир тІагІертта коммунизм хьаярга доваларца дувзаденна дола теоретически дешаш. Мехко баьккха Іалаьмате боккха зем кІоаргга Іома а баь, творчески вІашагІболланза барг ца хилар, беррига идеологически болх тоабанза барг ца хилар белгалдаьккхар ораторо.

Укх дунен тІа эггара хьалхара атомни ледокол «Ленин» еш йоаллача коллективагара, берригача ленинградски судостроителашка съездага дІайха моаршал делар слесара монтажника нов. **В. И. Горбуновс.** Судостроителий къахьегама толамаш а хьатІадоагІача ворхІ шера царна хьалхашка латта декхараш а дувц цо.

Тернопольски областерча Сталина цІерахча колхоза звеньевой йолча нов. **Е. А. Долинюка** дувц юртбоахаман артеле шоаш хьажкІаш дика мишта хьувкъаю.

Советски Іаьдал эттача шерашка Молдаве хиннача Іалаьмате доккха хувцамех, Молдавски халкъа творчески низ лакхбаларах дувц нов. **З .Т. Сердюка.** Кхы а доккхагІа дола толамаш доахаргда хІанз йолаеннача семилетке. Укх семилетках ерригача республике массанахьа а электрификаци яь йоаккхаргья. Промышленностеи юртбоахамеи продукци дегІайоагІаргья.

Нов. **Н. А. Мухитдиновс** къамаьл ду Советски Союза къамий политика ювцаш. Къьгта хьокхамашца гойт цо Советски къамий республикаш дегІаяьхка тоаялар. Н. А. Мухитдиновс дувц, колониальни мехкашкарча укх тІеххьарча хана халкъ мукъадаккхара боламо къовсам лоаттабар бахьан долаш шоай пачхьалкхенаш увттаяьча мехкашкарча хьалах.

Социалистически къахьегама шозза турпал волча, Кировоградски областерча СОКП ХХ-ча съезда цІерахча колхоза тракторни бригадан бригадира **А. В. Гиталовс** дувц, областерча юрта боахама къахьегамхоша шоаш тІайийцача доккхийча декхарех, хьажкІаш а кхыйола лаьтта оахаш дІаюв культураш а лелаеча комплексни механизаци юкъе [illegible]

ЧІоагІа безам тІабодаш ладийгІар СССР-а Іилмай Академен СибирегІарча отделенен председатела **М. А. Лаврентьевс** даьча къамаьлага. Цо дийцар. Советски Іилманеи Іилманхоштеи Сийлахь-йоккхача плано хьалхашка оттадеча декхарех. СибирегІарча Іилмахой цІерах академика М. А. Лаврентьевс съезд тешайир, Іилман хьакъехьа йола ворхІ шерара плана заданеш кхоачашъе шоай беррига низ дІалургхиларах.

Советски еза-йоккха индустри, цунца Іаьржа металлурги а, дегІайоалаяра дешаш дувцаш дир ше даь къамаьл нов. **Л. И. Брежневс.** Мехка еза-йоккхача промышленноста семилеткан шерашка ворхІ бІаь миллиард сом гаргга дІадохийтаргда, аьлар цо. Иштта чІоагІа дегІайоагІаргья хими, энергетика, мехкдаьттани газеи промышленность. План чехкагІа кхоачашъе лерхІаш, йолаш йола предприятеш кхы тІа хьалъе а шеръе а гІулакх оттаду.

Къамаьл ду Москверча шинни завода партийни организацен секретарь йолча **А. М. Рыбаковас.** ДІахо йодача хана заводо арахецаш йола продукци алсамъяккхарна дола кхоачамаш а дийца, цо белгалду партен уставо яххача тайпара производствона тІахьожам лоаттабара гІулалакха партийни организацей болх чІоагІбара дош.

Красноярски халкъа боахама Совета председатела **П. Ф. Ломаковс** дувц промышленностенна деш дола доал партеси правительствоси эргадаккхар Іалаьмате боккха лоархІам болаш хилар. Совнархозаш ехкаь дукха ха йоацацшехьа а, йоах П. Ф. Ломакос, Красноярски края дикка лакхдаьд продукци арахецилга, 1957 шерца нийсйича 1958 шера арахийца продукци 12,5 процент дукхагІа хиннай.

Полтавски областерча Ленина цІерахча колхоза председатела нов. **С. К. Бойкос** шоай артель а ювцаш хьахьекхар, 1953 шера ССКП ЦК сентябрьски Пленум хинначул тІехьагІа юрта боахам чІоагІа тоабенна хилар. Артела члений цІерах цо съезд тешайир ворхІ шера йола план шоай колхозо 3—4 шера кхоачашъерг хиларах.

Коммунистически партена а советски халкъа а моаршал луш съезде къамаьлаш дир Монгольски халкъа революционни партен хьалхарча секретара Ю. Цеденбала, Индонезен Коммунистически партен ЦК генеральни секретара **Д. Айдита,** Финлянде Компартен генеральни секретара **В. Пессе,** Испане Коммунистически партен генеральни секретара **Д. Ибаррури.**

СССР-а тIема низаш кхы а 300 эзар саг кIезигде Советски правительствос бaь соцам кхоачаш барах бола ТАСС-а хоам

ХьалхагIа хоам баьча тайпара, дIадаха шу долалуш 1957 шера 21 декабре СССР-а Лакхехьарча Совето соцам барца машареи дунен мехкашта юкъера кхохкаденна латта гIулакх кIаьддареи хьашташ кхоачашде а лерхIаш Советски Союза правительствос решени йир шиий оагIорахьара 1955—1956 шерашка 1 млн. 840 эзар сагага кхаччалца кIезигдаь тIема низаш кхы а 300 эзар саг кIезигде, аьнна.

1959 шера 1-ча январе цу хьакъехьа правительствос де лаьрхIар дизза кхоачаш а даьд СССР-а тIема низаш 300 эзар саг кIезиг а даьд. Из болх чакхбоаккхаш тIема низаш керттерча даькъе кIезигдаьд СССР-а территоре тIа дола тIема доакъоши, соединенеши, учрежденеши дIаяхарца. Цул совгIа, дукха тIема доакъош СССР-а территоре хьа а доаладаь дIадаьхад: Германски Демократически Республикера — берригаш а лаьрхIача 41 эзар саг вола, Венгерски Халкъа Республикера — 17 эзарнел тIех саг вола.

Эскарери флотереи цIабаьхкараш уж бахача моттигашка балха дIанийсбаьб.

ТIема низаш кIезигдарах юхедиса ахча дIадахийтад халкъа боахам дегIабоалабараи советски халкъа материальнии культурнии вахар дIахо а тоадараи.

КIезигде лаьрхIача тайпара СССР-а тIема низаш дизза 300 эзар сагага кхаччалца кIезигдарах хоам беш Советски правительство тешаш я Советски Союза цу лоархIамерча гIулакхо дунен мехкашта юкъера кхохкаденна латта гIулакхаш кIаьдде а паччахьалкхенашта юкъера тешам чIоагIбара а гIодергхиларах. СССР-а тIема низаш кIезигдаро тешавеш хьахьокх, массанена а ховча тайпара, халкъашта юкъера машари доттагIали леладара ленински политика ца хаддаш Советски Союзо лелаелга.

Советски Союзе кулгалдераштa юкъе тешаш ба Советски Союзо шиий оагIорахьара шиий тIема низаш а герзаш кIезигдаро кхыча мехкашта, къаьстта Североатлантически союзе чудоагIача мехкаша герзаш хьаделга кIезигдареи дунен мехкашта юкъера кхохкаденна латта гIулакхаш кIаьддареи гIулакха хьоккхам эцаргхиларах.

ЕРРИГСОЮЗНИ ЯХЬЕ ШОЛЛАГIА СОВГIАТ

1958 шера шоллагIча ах шера Даьхенна планал совгIа 32 эзар тонн мехкдаьттан сийрда продукташ еннай Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода нов. Абасалиевс кулгалдеча № 1 йолча установкан коллективо.

Мехкдаьттани химически промышленноста болхлой профсоюза ЦК-ас 1958 шера шоллагIча ах шерарча Ерригсоюзни социалистически яхьа лоархIам бича, шоллагIа совгIат деннад цу установкан коллектива.

Январь бетта ССКП XXI-ча съезда сийна планал совгIа эзар тоннал тIех мехкдаьттан сийрда продукташ яьхай, планал совгIа 200 тоннал тIех мехкдаьтта а чакхдаьккхад, 90 тонн парафин доаккхаш дола дестилят а даьккхад цар.

Н. ГЛУХОВ.

Ханал хьалха кхоачашъергья вай ворхI шера план

ТIайийца декхараш кхоачашдергда оаха

ССКП XXI-ча съездеи РСФСР-а Лакхехьарча Советеи моттигашкарча Советашкеи хургдолча хоржамий сийна дика къахьег Назрановски совхоза Плиевски отделенен болхлоша.

Хьайбаш леладераштa юкъе хьалхле лелаю доярказа Мурзабекова Хьавас, Горчханова Пирдовса, Плиева Азината, иштта кхыбараша. ХIара дийнахьа 8—10 килограмм шура йоакх цар беттача Iаттагара. Хан-ханнахьа а дика а гIулакх ду шоаш леладеча хьайбашта Барахоев Абдул-Мажитеи Плиев Абдул-Рашитеи.

БIаьстан балхашта кийчо еш боахк механизатораш а. БIаьсти дIадуврдола ялат кийчдаь а даьккха, кхашка кхо дIакхухьаш ба болхлой. ХьажкIаш квадратно-гнездови хьисапе дIае лаьрхIад отделенен болхлоша. Дийкъа а дийкъа звеноштa дIаденнад хьажкIаш дIаюргйола 800 гектар лаьтташ. Механизатораштa юкъе хьалхле лелаю Ажигов Хьажмурада, Ведзижев Абос, Мартазанов Iаьлас, иштта кхыбараша.

Шийна хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачащде къахьегаш я отделенен коллектив.

ГАЗДИЕВ А.,
отделенен управляющи.

Iалаьмате боккхача безамца ССКП XXI-ча съезда балхага ладувгIаш я центральни ремонтни механически завода нов. Халиулина кулгалдеш йола слесарий-сборщикий бригадан коллектива.

Бригадерча болхлоша шоаш съезда накъа боагIаш тIайийца лакхара социалистически декхараш сийленца кхоачащдаьд.

Дог гIоздаьнна съездо болх беча деношка шоай нормаш 250—300 процент кхоачашъеш къахьегаш ба уж хIанз а.

Сурта тIа: перерыв хиннача хана бригадан болхлоштa юкъе Н. С. Хрущевс XXI-ча съезде яьча доклада материалаш ешаш воал конструкторски бюрон партгруппорг механически цеха агитатор нов. Осипов.

И. Плиева сурт а текст а.

Дахача шерара итогаши кердача шерара декхараши

Толаме чакхдаьккхар дIадаха 1958 шу «Малгобекнефта» НПУ 1-ча промыслан болхлой коллективо. Мехкдаьтта даккхара план цар кхоачашйир 102,1 процент. 200-нега кхаччалца тайп-тайпара геолого-технически мероприятеш шоай балха юкъе йихьар болхлоша. Уж мероприятеш бахьан долаш торо хилар планал совгIа 2760 тонн мехкдаьтта даккха.

Дика къахьегарца белгалбаьлар промысла операторaш нн. Салтукиев, Машенцев, Чуприков, иштта кхыбараш а. Дика къахьийтар мастера Тховтовс Кулгалдеча 4-за бригадерча къахьегамхоша а. Дахача шера массехказа дIа-юха тела ЦIе байракх елар цу социалистически яхье хьалкара моттиг йоахаш хиннача бригадан коллектива.

Кердача 1959 шера план сийленца кхоачашъярна хIанззе а чуйинна къахьегаш ба промыслера болхлой. Укх шера 80 геолого-технически мероприятеш балха юкъе яхьа лаьрхIад, царех 13 мероприяти январь бетта чакх а яьккхай. Цу гIулакхаша торо хулийтаргъя мехкдаьтта доаккхилга кхы а совдаккха.

ССКП XXI-ча съездеи 1-ча марта РСФСР-а Лакхехьарча Советеи моттигашкарча Советашкеи хургдолча хоржамий сийна укх кердача шера мехкдаьтта доаккхилга кхы а лакхде лаьрхIад промыслерча болхлоша.

ГАЛАМАГА З.
«Малгобекнефта» НПУ 1-ча промыслан геолог.

Съездо болх беча деношка

Дукха болхлой тулберал Грознерча локомотивни депо красни уголоке хиннача митинге. ССКП XXI-гIа съезд хьаеллара хьакехьа къамаьл дир Орджоникидзевски райкома партен секретара нов. Зинурьевс.

— Вай езача коммунистически партен XXI-ча съездо ювц вай мехка коммунизм хьалъяра план,—аьлар къамаьл даьча машиниста нов. Безлепкина. ДIахо йодача хана кхы а дикагIа кахьегаргда оаха из план кхоачашъярна. Съезд хьаеллача хьалхарча деношка беза мухь тIабола 655 поезд дIа-юха йигай локомотивни депон болхлоша, царца планал совгIа ах миллион тонн мухьа а бихьаб. Локомотивни бригадашкарча болхлой цIерах аз дош лу укх 1959-ча шерара план тIеххкхоачащъярна тхоай хьинар а говзал а оаха тIодохийтаргхиларах», — аьлар шиий къамаьл чакхдоалаш нов. Безлепкина.

— Тепловозаштa ремонт ераша дош деннадар,— аьлар тепловозни цехерча слесара нов. Рязанцевс,— съездо болх беча деношка планал совгIа цхьан тепловоза ремонт е. Из дош сийленца кхоачащдаьд. Тепловоз тоабаь а баьннаб, беза мухь тIабола поезд тIехьа а тесса дIа а бахаб. 1959-ча шерара тепловозаштa ремонт яра план ханал хьалха кхоачашъергйолга дIахайта декхар тIадиллад сона тепловозни цеха болхлой коллективо».

— «Оаха, локомотивни депон болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха дегаш раьза хинна къоабалью партен XXI-ча съезде нов. Н. С. Хрущевс яь доклад. Укх 1959-ча, семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъярна тхоай бола низ кхо ца беш къахьегаргда оаха»,— йоах митинге яьча решене тIа.

АНОХОВ Т.

Иттазза дукхагIа

Шелковски районо ханал хьалхагIа кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх дIадалара квартальни план.

Шелковски района юрта боахама къахьегамхоша ССКП XXI-гIа съезд хьаеллар йоккха производственни котало яккхарца белгалдир. Ханал хьалхагIа кхоачашъяьй паччахьалкхенга дулх дохкара хьалхарча квартала задани. Белгалдаккха дезаш да паччахьалхенга дехка дулх дIадахача шера из ха тIахкхоачаш дехкачул иттазза дукхагIа долга.

И. СИНЯТКИН—ССКП Шелковски райкома секретарь,
Г. САМАРСКИЙ—райисполкома председатель.

XXI-ча съезда материалаш Iомаеш ба

ЧIоагIа раьза болаш ладувгIаш ба ССКП XXI-ча съезда балхага Грозненски химически завода къахьегамхой.

Н. С. Хрущевс XXI-ча съезде яь доклад шоаш Iомаеш № 32 йолча цеха аппаратчица коммунистка Гарифулинас аьлар:

— Вай мехкарча берригача къахьегамхоша санна, тха цехерча болхлоша а шоаш XXI-ча съезда накъа боагIаш тIайийцадар лакхара декхараш. Уж декхараш оаха январь беттарча планал совгIа дукха тоннаш дикагIа дола этиловой спирт а луш кхоачащдир. ХIанз тха цехерча къахьегамхоша шоай балха торонаш лаьрхIа а лархIа 1959-ча шерара план Сийлахь-боккхача Октябра 42 шу доалаш кхоачашъе, аьнна декхараш тIайийцад.

№ 17—18 йолча цеха, Шлюнова Нинас кулгалдеш йолча сменацара болхлой а болабеннаб Н. С. Хрущевс XXI-ча съезде яьча доклада материалаш Iомае. Цу цеха коллектив коммунистически къахьегама коллектива цIи яккхарна къовсам лоаттабеш къахьегаш я. Шоаш XXI-ча съезда накъа боагIаш тIайийца доккхий декхараш январь бетта планал совгIа 26 тонн феноли 40 тонн ацетони луш кхоачащдаьд цеха коллективо.

ХIанз 1959-ча шерарча планал совгIа 270 тонн фенол лургда, аьнна декхар тIайийца, лакхара балха боарамаш доахаш къахьегаш ба барттайнача коллектива болхлой.

ССКП XXI-ча съезда накъа боагIаш даьхача доккхийча толамех тоъам ца хулаш кхы а лакхара социалистически декхараш тIайийца къахьег завода болхлоша.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

Съезд хьаеллара сийна

Шерра доаржадаь дIахьош да вай республикан предприятешка, колхозашка, совхозашка, городашка партен XXI-гIа съезд хьаеллара сийна митингаш елга.

Укх деношка механизаторий а, болхлой а митинг хилар «Ингушский» совхозе.

Митинге къамаьлаш дир партен МагIалбика горкома секретара Бузуркиевс, тракторни бригадан бригадира НГIАССР-а Лакхехьарча Совета депутата Гуноевс, совхоза директора заместитель волча новкъоста Гетагажевс, керттерча зоотехника Якаевс, шхелагIча отделенен управляющи волча новкъоста Алероевс, иштта кхыбараша.

Митинге ше даьча къамаьлаца нов. Бузуркиевс белгалдаьккхар укх тIехьарча хана Советски Союза Коммунистически партес а цун Центральни Комитето а яь йоакхо бахьан долаш вай мехка доккхий толамаш даьха хилар. Иштта цо дийцар укх ворхI шерара план кхоачашъергхиларах ше дог тийша волга.

Шиий къамаьлаца новкъоста Гуноевс Н. С. Хрущева доклада тIа семилетка чакхйисалаш шера доаккха ялат 10—11 миллиард пунтага дIакхоачаргда яха къамаьл къоабалдир.

Зоотехника Якаевс аьлар:

— Бахача наха эша юртбоахаман лоархIамера продукташ: дулх, даьтта, шура, иштта кхыяраш яхарна тхоай низ а хьинар а ца кходеш къахьегаргда оаха. ХIанз XXI-гIча съезда материалаш ювцаш оаха дош лу, тхоашта хьалхашка оттадаь декхараш ханал дукха а хьалха кхоачашде.

ГАЛАЕВ ХАМАТХАН.

ССКП обкоме

ССКП обкома бюрос белгалдир, хьажкIаш яхар сихха лакхде дика торонаш йолашехьа Шалински района совхозаша из культура кIезига йоаккхаш а дукхагIа дIае къовсамца лоаттабеш а хилар. 1958 шера Джалкински совхозе фуал яьха хьажкIаш гектара тIара 19 центнери, хIаьта ерригача районе гIад а тIехьа моша хьажкIаш гектара тIара 377 центнери мара яьхаяц. ДIадийнача фийг болча ялаташтa юкъе хьажкIаш 21 процент мара яц, хIаьта хьадоаккхача валови ялата юкъе 32 процент мара яц.

«Республикан колхозашкеи совхозашкеи 1959 шера хьажкIаш дукхагIа ебийтара де дезача балхех» ССКП обкома бюроси НГIАССР Министрий Советои баь соцам кхоачаш во бу. ХьажкIаш дIае езача зябь йизза аьхаяц. ХьажкIаш лелаеча звеноштa участкаш дерригача а лаьгташка хIанз а тIачIоагIъяь яьннаяц. Зябь оахаш удобренеш юкъе а кхихьаяц уж кийчъяра план 20-ча январе 40 процент мара кхоачаш а яьяц.

ДукхагIа йолча участкашка дIадахача шера квадратно-гнездови хьисапе хьажкIаш дIанийсъелга вIаштIехьадаланзар. Из иштта хиннадоллаше а кадраш квадратно-гнездови хьисапе ялаташ дIаде а хьажкIий лакхара хьувкъам баккхара дикагIа йола агротехника йовза а кийчъеш яц Шалински районе. ХьажкIаш хьалкхеяра агротехника лелаярна тIахьажа инструктораш къоастабаьбац. Хьувкъам лакхбара де деза балхаш белгалдаьдац.

ДIаюргйолча 6.000 гектара 87 звено мара вIашагIъеллаяц, царех комплексни механизацен бархI мара яц хIаьта школьни — цаI. Тракторaш а эшаш йола машинаш а комплексни механизацен звеноштa тIачIоагIъяьяц. «ВИР-63» яха хьалхара гибридни фу Шалински совхозе вIалла а долаш дац, хIаьта Джалкински совхозо шийгара гибридни фу дIадера кондицега кхоачадаьдац.

Днепропетровций кхайкарал совхозий болхлой собранешка дийца а дац 1959 шера ялата а доакъара а лаьрхIа хьажкIаш дикагIа хьувкъийтара декхараш тIа а ийцадац совхозаша. Хьагуча тайпара дIадахача шера даь гIалаташ ца хилийтара уйла яьяц партен Шалински райкома бюроси райисполкомои, хIаьта 1959 шера хьажкIаш дIаера кийчо яра кулгал во а ду.

ХьажкIий лакхара хьувкъам баккхара кийчо во елга ховшехьа а из боккха лоархIам бола гIулакх доалца деш лелийт партен райкомои райисполкомои. Партен райкома хьалхарча секретара нов. Донсковси райисполкома председатела нов. Висаитовси цу деша шоаш дисциплина йоацаш хилар хьахьекхар, района партийнии комсомольскии, юртбоахамеи органаш, совхозий болхлой оарцагIа баьхабац ССКП обкома бюрони республикан Министрий Советеи соцам кхочашбарна. Цар специалистий лоархIам кердача декхараш дIадехача боарам тIа оттабаьбац, хьажкIаш хьалкхеяр совхозий кулгалхошкара хьадехилга а цар цу гIулакха бола бехктокхам а мел баьб. НГIАССР юрта боахама Министерствос а иштта шиий тIахьожама кIалхара ялийтай из участок, хIаьта хьажкIий лакхара хьувкъам баккхара гIулакха колхозаштеи совхозаштеи бокъонца дола новкъостал кIезига а ду.

ССКП обкома бюрос белгалдир, партен Шалински райкома бюрои цун хьалхара секретарь нов. Донскови, райисполкоми цун председатель нов. Висаитови «Республикан колхозашкеи совхозашкеи 1959 шера хьажкIаш дукхагIа ебийтара де дезача балхех» 1958 шера 10-ча октябре ССКП обкома бюроси НГIАССР Министрий Советои баь соцам кхоачашбара шоаш бехктокхаме лоархIаш ца хиннилга. Цудухьа 1959 шера хьажкIаш дика хьувкъийтар Iалашдарна кийчо яра балхаш геттара во лел. ССКП обкома бюрос районеи совхозийи кулгалхошта дIахайтар хьажкIаш лелаяра, балха из участок айяра царех хIаравар бехктокхаме волга.

ССКП обкома бюрос белгалдир ерригача районни партийни организацен, партен райкома бюрон, райисполкома, района берригача къахьегамхой керттера декхар ялата а доакъара а лаьрхIа хьажкIий хьувкъам лакхбелга, из культура дIаюв лаьттaш кхы а дукхагIа хилийтар долга.

ХьажкIаш кхеяра хьалхле лелаерий опытахи йолаш йолча торонехи пайда а эцаш Iалашде деза гулдеча валови ялата юкъе хьажкIаш 50—60 процент хулийтилга, 1959 шера фуал яьха хьажкIаш хIара гектара тIара 50—60 центнери гIад а тIехьа моша хьажкIаш 700—800 центнери йоаккхилга. ССКП обкома бюрос партен райкоми райисполкоми совхозий кулгалхойи декхарийла бир:

а) ялат дIадувча лаьттай структурага юха хьажа а хьажа фийг болча ялаташтa юкъе гаргарча цхьан-шин шера хьажкIаш 50 процентал кIезигагIа йоацаш хилийта;

б) январьи-марти бетташка хIара совхозе, отделене, бригаде, звене 1959 шера ялата а доакъара а лаьрхIа хьажкIий лакхара хьувкъам баккхарна де деза балхаш белгалде а, хьажкIаш ма йоаггIара зяба тIа дIае а;

в) 1959 шера 5 февраль тIаккхачалехьа хьажкIаш лелаеча звеноштa участкаш тIачIоагIъе, хьажкIаш лелаяра агротехниках лаьца семинараш е, мамогта дукхагIа комплексни механизацен звенош вIашагIйохка а царна тракторaш а эшаш йола машинаш а тIачIоагъе, цу звеной членашта вIаши ювзаенна йола профессеш Iомае а, хьажкIаш дIаювча а чуэцача а квадратни-гнездови сеялкаш тIа а кхыча машинаш тIа а болх бе уж Iомабе, звеноши звеньеводаши партен районни комитета бюро чIоагбе;

г) 15 февраль тIаккхачалехьа эшаш дола хьажкIийи гибридни фулаха, фуал яьха хьажкIаш кийчъе, фунга цIаькха а хьажа а хьажа дIадувча кондицега кхачийта;

д) хIара совхозага, отделенега, бригадага, звенога хьажкIаш дIаелехьа уж участкашка дIахьоргйолаш, моттигера а минеральни а удобренеш кийчъяра заданеш дIайовзийта, де дезача балхашта юкъе кхашка хиш дехкилга оттаде;

Хьайбаш белкови доакъарца Iалашдарна 1959 шера денз района совхозаштa могадолца хьажкIаш сояца цхьана квадратни-гнездови хьисапе дIаювлга, из дарна хIанзе а эшаш дола соя фу Iалашделга.

Партен Шалински райкомо а райисполкомо а партийнии, советскии, юртбоахамани органашкара, совхозий кулгалхошкара, юрта боахама специалисташкара болх дикагIа белга хьадеха деза, укх шера хьажкIий лакхара хьувкъам баккхара цар бехктокхам лакхбе беза. Республикан юрта боахама Министерство декхарийла я хьажкIий лакхара хьувкъам баккхара колхозаштеи совхозаштеи бокъонца дола новкъостал дукхагIа де, хьалхле лелаерий опыт вIашагIтоха, дикагIа йола опыт кхыча колхозашка, совхозашка, районашка дIа а ухаш дIайовзийта, дикагIа болча хьажкIаш лелаерий «Деноши» «Сайренаши» шерра вIашагIъехка, хьажкIаш лелаяра гIулакха докладаши, лекцеши, кинолекцеши дукхагIа е.

ССКП обкома бюрос партен райкоми совхозий первични парторганизацеши декхарийла яьй продукцен цхьан центнерга дIабода къахьегам а мах а мамогга кIезигагIа а бохийташ, 1959 шера ялата а доакъара а лаьрхIа хьажкIаш дикагIа хьувкъийтара, юрта боахама къахьегамхошта юкъе социалистически яхь йоаржае. «Грозненски рабочени», «Ленина наькъеи», «Сердалонои», моттигерча печата редакцешеи, радиовещанен комитетои шерра дувца деза колхозашеи совхозашеи хьажкIаш дIае а уж хьалкхее а кийчо мишта ю.

РСФСР Лакхехьарча Советеи моттигашкарча Советашкеи депутаталла кандидаташ оттабар

Шелковски района Червленни станицан культуран ЦIагIа Сталина цIерахча колхоза члений собрани хилар, из хетаяь яр РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидаташ оттабара. Дош лу юкъерча школан директора нов. Веркина.

— Аз предложени йоалаю, — йоах цо, — Российски Федерацен Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат ССКП ЦК Хьалхара секретарьи СССР Министрий Совета Председательи вола Никита Сергеевич Хрущев оттаве. Вайна массанена а новкъост Хрущев вовз тешшаме ленинеци белгалваьнна партийнии паччахьалкхени деятельи из хиларца.

Трибуна тIа ва тракторни бригадан бригадир нов. Стороженко. Цо цIенча дег тIара хьаллаьцар новкъоста Хрущева кандидатура, хIаьта иштта предложени йоалайир РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидат ССКП Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь А. С. Трофимов оттаве, аьнна. Новкъостий Н. С. Хрущевеи А. С. Трофимовеи кандидатураш чIоагIача безамца хьаллаьцар огородни бригадан бригадира нов. Семинас, тракторни бригадан учетчика нов. Базуркаевс, комсий бригадан звеньевой йолча нов. Денискинас.

Юкъарча собране хиннараша берригаш раьза а болаш соцам бир **Н. С. Хрущеви А. С. Трофимови** № 811 йолча Грозненски-Ленински хоржамий округе гIолла РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидаташ оттабе.

* * *

Дукхха а нах болаш яр «Старогрознефть» мехкдаьттан управленен йиъл агIча промыслан нефтяникий собрани.

Къамаьл ду шоллагIча участкан начальника нов. Кабищевс. Цо йоах, нефтяникий коллективо съезда сийна тIайийца декхараш сийленца кхоачаш а даь Даьхенна планал совгIа бIаьш тоннаш мехкдаьтта деннад.

— Оаха даьха толамаш бахьан Советски Союза сийлен Коммунистически партена хьалхашка декхарийла да тхо,— аьлар нов. Кабишевс. — ХIаьта аз геттара гIадвахарца предложени йоалаю РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидат ССКП ЦК Президиума члени вай партен ЦК секретарьи новкъост Л. И. Брежнев оттаве.

Оператора нов. Носовс чIоагIача безамца хьаллаьцар нов. Л. И. Брежнева кандидатура, хIаьта предложени йоалайир РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидат ССКП Грозненски горкома хьалхара секретарь Е. Н. Зотов оттаве, аьнна.

Нн. Кабишевеи Носовеи предложеш чIоагIача безамца хьаллаьцар нн. Финогинеи, Голоусенкоси, Решетниковси, иштта кхы дукхачари.

Собране хиннараша берригаш раьза а болаш соцам бир **Л. И. Брежневгареи Е. Н. Зотовгареи** № 814 йолча Старопромысловски хоржамий округе РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла харжа шоашта кхадж тассийта раьза хила царгара дехар деш.

* * *

Хоржамаштa хьалхара собрани хилар Грозненски вагонникий. Цига 400 гаргга слесари, вагонашка хьежараши, машин-наькъа транспорта командирани бар. Пропарочни станцен начальника заместитела нов. Шкатулас предложени йоалаю РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидат Коммунистически партен белгалваьнна деятель, ССКП ЦК Президиума член, ССКП ЦК секретарь нов. Н. Г. Игнатов оттаве.

Нов. Шкатула предложени чIоагIача безамца хьаллаьцар вагонни участкан партийни организацен секретара нов. Герасимчука. Цул совгIа нов. Герасимчука предложени йоалайир РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидат «Лоамаро» яхача совхоза доярка Кадиева Тамара Мустафаевна оттае, аьнна. Цо дийцар нов. Кадиева инициативнии дикеи болхло хиларах а доахан леладеш цо хьалхле лелаярах а.

Технически хьажара пункта слесара нов. Богомоловс, участкан токара нов. Мисерхановс, пропарочни станцен вокххагIча мастера нов. Нещенкос, пропарщика нов. Спрядышевс ,иштта кхычар цхьа барт болаш хьаллаьцар оттаяь кандидатураш.

Вагонникаша шоаш баьча соцам тIа новкъосташкара **Н. Г. Игнатовгареи Т. М. Кадиевгареи** дехар ду № 813 йолча Грозненски-Орджоникидзевски хоржамий округе РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла харжа шоашта кхадж тассийта раьза хила.

* * *

28 январе Сунженски района Нестеровски станицан культуран ЦIагIа «Путь к коммунизму» яхача колхоза члений хоржамаштa хьалхара собрани хилар. Эггара хьалха къамаьл дир парткома секретара заместитела нов. Клейменовс.

— Укх деношка доккха исторически гIулакх да советски нахагара дар, — йоах цо, — Москве болх беш я ССКП XXI-гIа съезд. Тха артела колхозникаш балха доккхий толамаш дахарца накъа бахар съезда. Рязански хьайбаш леладерийи Грозненски нефтемаслозавода коллективеи тIахьехама жоп луш юртбоахаман производство дIахо а сихха дегIайоалаяра наькъаш лех цар.

Нов. Клейменовс перидложени йоалаю РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат вай партен белгалбаьннача деятелех цаI вола — ССКП ЦК-арча Партийни Контрола Комитета председатель **Николай Михайлович Шверник** оттаве. Из предложени хьаллаьцар колхоза члена нов. Романовси Нестеревски юкъерча школан завуча нов. Фроловси, собране мел хиннарашеи.

Трибуна тIа ва артель эггара хьалха вIашагIъелларех цаI вола, Къилбседа-Кавказе граждански тIема дакъалацархо, пенсионер нов. Пирогов. № 815 йолча Малгобекски хоржамий округе гIолла РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидата цIи йоакх цо НГIАССР Лакхехьарча Совета председатела **Алмазов** Iаддалий Илеза. Оттаяь кандидатура хьаллаьцар строительни бригадан бригадира нов. Филипьевси шоллагIча бригадан парторганизацен секретара нов. Шитовси.

Наха чIоагIа дакъа лоацаш чакхдаьлар Сунженски района къахьегамхой Совета депутаталла кандидаташ оттабар. Берригаш раьза а болаш райсовета депутаталла кандидаташ оттабир колхоза председатель нов. **Умуршадьянц**, цIи хеза доярка нов. Колесникова, шурий-товарни ферман заведующи нов. **Брюховецкий**, тракторист нов. **Костюченко**, райисполкома председатель нов. **Андриянов**.

Сийлен цIи тиллийта

Грозненски химзавода № 17-18 йолча цеха коллектив коммунистически къахьегама цех, аьнна цIи тиллийта бокъо яккхарна социалистически яхье яьнна дика толамаш доахаш я.

Партен XXI-ча съезда сийна тIайийца декхараш тIеххкхоачащдаьд цехо.

Къаьстта доккхий толамаш доах Дронкина Кларас кулгалдеча «Г» яхача сменас. Феноли ацетони даккхара бетта йола план съезд хьаеллади тIаккхачалехьа 110 процент гаргга кхоачашйир сменан болхлоша. Дика къахьегама хьоккхамаш да аппаратчика —кондесатора А. И. Щербака а, слесара-ремонтника М. А. Чурова а, иштта кхыбарий а.

Съездо болх беча деношка вIалла ца хиннача тайпара чIоагIа дегаш гIоздаьнна болх беш ба берригa болхлой. Ерригa сменаш сийлен цIи тиллийта бокъо яккха къовсам лоаттабеш я.

АЛИЕВА Э.,
Грозненски Химзавода лаборантка.

Хьалха латтараш

Республикерча промышленни предприятеша, строительни организацеша, машин-наькъа транспорта, МТС-аша, совхозаша 1958 шера йиълагIча кварталах лаьца хиннача социалистически яхьа итогашка а хьежа, облсовпрофа соцам бу:

РЕСПУБЛИКАНСКИ СИЙЛЕН ДОСКА ТIА ЮТ

«Малгобекнефта» хьалхарча промысла, мехкдаьттеи гази йоаккхача промышленноста управленен автобазан, «Малгобекнефта» кхоалагIча промысла, «Горскнефта» мехкдаьттан промыслови управленен, Грозненски нефтемаслозавода, производственно-товарни конторан, контрольно-измерительни приборий мастерскен, № 12 йолча треста 5-ча стройуправленен, совнархоза строительствони стройматериалий производствани автотранспортни конторан, строительствони стройматериалий производствони управленен производственни предприятей конторан, «кавэлектромонтажа» строительно-монтажни управленен, автогенно-карбидни завода, Грозненски вагонни депон, наькъа 6-ча дистанцен, Грозненски хлебокомбината, горэлектросета, № 2 йолча мебельни фабрикан, № 1 йолча Грозненски горпромкомбината, № 6 йолча племовцесовхоза, Горячеисточненски совхоза коллективаш;

Республикански Сийлен доска тIа йоах:

«Старогрознефта» хьалхарча промысла, автотракторо-ремонтни завода, крекинг-завода, Новогрозненски нефтеперерабатывающи завода, Грозненски химзавода, «Красный молот» завода, № 12 йолча треста кхоалагIча строительно-монтажни управленен, строительствони стройматериалий производствони управленен № 3 йолча кирпишкий завода, наькъа ворхIлагIча дистанцен, Новогрозненски ТЭЦ-а, ацетонови завода, тарно-мебельни комбината, № 1 йолча Грозненски швейни фабрикан, таразаштa ремонт еча завода коллективаш;

ДИКА БОЛХ БЕЛГАЛБОАККХ

Грозненски промыслово-геофизически конторан, «Югмонтажавтоматикан» № 3 йолча треста къаьсттача строительно-монтажни управленен, Грозненски ТЭЦ-а, энергоуправленен центральни ремонтно-механически завода, энергоуправленен сетевой района, № 7 йолча маслозавода, Курчалоевски МТС-а, Грозненски механизированни карьера коллективаш.

Доазол дехьара

Дунен тIара коммунистически болам цхьа барт болаш хилар хьахьокхаш

ССКП XXI-ча съезда балхах доазол дехьа дувцараш

ГДР

БЕРЛИН, 29 январе. (Корр. ТАСС). Советски Союза Коммунистически партен аргIан йоацача XXI съезда балха хьалхагIа санна теркам тIабахийта ба Германски Демократически Республике баха нах а печать а. АДН агентствос хоам беча тайпара, цу лоархIамерча гIулакха сийна ГДР дуккхача предприятей къахьегамхоша керда социалистически декхараш тIаийду.

Ростока яхача окружной совета депутаташа моаршал а луш ССКП XXI съезда адресах ейтача телеграмма тIа язду: шун соцамех дIахо тхоай мохк дегIабоалабара дикка хьехам эцаргба оаха, хIаьта кхы а хьинаретIа Германски Демократически Республике социализм котъяккхара, машара тIехьа германски дош къоастадара къовсам а лелабергба.

Германен социалистически едини партен Центральни Комитета Орган йолча «Нейес дейчланд» яхача газета тIа предложени а йолаш тахан араьннай Н. С. Хрущева «1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегIабара контрольни цифрех» йола ерригта доклад. Кхыча газеташа кепа техай Н. С. Хрущева доклада германски гIулакха хетадаьча даькъа.

«Дуне хувцаргдола ворхI шу» аьнна керте а яздаь «Нейес дейчланд» яхача газета хьалхарча оагIон тIа Н. С. Хрущева доклада керттера дешаш дувц.

ВIашагIкхийттача кортамукъача немецки профсоюзий органо «Трибюне» яхача газето ший передовой статья тIа язду, Н. С. Хрущева докладо а цу тIа язъяьча Советски Союзе коммунизм хьалйира йоккхача программо а дерригa дуне цец а доахк, доккхал а дайт, гIад а дуг, яхаш.

Газето белгалдоаккхача тайпара, Германски Демократически Республике къаьстта теркам тIабахийта тIаийцар, немецки халкъа дешаех лаьца Н. С. Хрущевс мел дийцар. Цу къамаьлаша цIаькха а хьахьокх Советски Союз а цун Коммунистически парти а немецки халкъа бокъонца бола доттагIий хилар.

Советски Союза ворхI шерарча плано, йоах «Юнге вельт» яхача газето, дунен халкъашта юкъера гIулакх тоадара гIо дергда. Цу плано а иштта кхы дола социалистически мехкаш дегIадахкара плано а дунен халкъашта юкъера къовсамера гIулакхаш тIемаца къесторгдоацача даха йиш я.

Газеташа белгалдоах, съезда заседанешка кхыча мехкашкарча делегаташа даь къамаьлаш дунен тIарча коммунистически болама барт-цхьоагIо хьахьокхаш хинна хилар.

ДРВ

ХАНОЙ, 29 январе. (ТАСС). Вьетнама Демократически Республикан къахьегамхоша чIоагIа дог гIоздаларца ладийгIар ССКП аргIан йоаца XXI съезд Москве хьайийлай, аьнна баьча хоамага. Из кхаъ бола беза хоам хезача къахьегамхой кагирхой союза актива собране, 400 совгIа цига дакъа лоацаш хиннача кагирхоша, чIоагIа тIоараш а тохаш массехк минута «Даькъала хийла ССКП!», «Моаршал хилда Коммунизм хьалъерий XXI-ча съезда!, «Дахалда дохаргдоаца вьетнамскии советскии халкъашта юкъера доттагIал!» яха лозунгаш а кхайкадир. Газеташа ССКП XXI-ча съезда хетаяь передовой статьяш язъю. «Лао донг» яхача газето кепа техай вьетнамски къахьегама Всеобщи Федерацен председатела Хоанг Куок Вьета статьяна. Цу тIа Вьетнама, болхлой классеи профсоюзнии цIерах съезда а Советски Союза ерригача болхлой класса а коммунизм хьалйира йоккха программа кхоачашъеча доккхий толамаш дахар лов сона, яхаш язду цо.

Япони

ТОКИО, 29 январе. (ТАСС). ССКП XXI-ча съезде Н. С. Хрущевс яь доклад ювц японски газеташа. Доклада тIара керттера моттигаш ювцаш чIоагIа раьза хинна белгалдоаккх газеташа Советски Союзо боахам дIахо дегIабоалабарна машара яхье яла США тIахьехалга.

Оаха, язду, «Токио таймс» яхача газето, дега тIара къоабалью из предложени, хIаьта из хьаэцарна США тIа а хьех. ССКП ЦК хьалхарча секретара Н. С. Хрущевс, хIанз дерригача дунено ювцаш йолча, ший доклада тIа машара яхь дIайолаяра никъ хоадам боллаш белгалбоаккхилгах лаьца дувц «Асахи» яхача газето. ССКП XX-ча съезде а белгалдаьккхар дерригa къамаш машаре дахаргдолаш а шийла тIом дIабоаккхаргболаш а йола арахьара политика Советски Союзо лелаергхилар, из политика нийсача новкъа, ца хувцаш дIа а хьу, йоах газето. Тихи океана районе, Дальни Востоке атомни герз леладергдоаца зона ярнеи, йоккхача пачхьалкхени кертера барии совещани ярнеи ракетнии ядерни герз дIадаккхарнеи, дерригa герз кIеаигдарнеи Советски Союзо яьча предложенеша кIоаргга тIайохийт уйла, — яхаш язду дIахо газето.

Англи

ЛОНДОН, 29 январе. (ТАСС). ССКП аргIан йоацача XXI-гIча съезда балха Англерча нахеи печатои чIоагIа уйла тIаяхийтай. Съезда балха шоллагIа ди а вежарашха йолча компартей делегаташа даь къамаьлаш а дувцаш, газеташа белгалйоах дерригача дунен тIарча коммунистически партей йохаргIоаца цхьоагIо. «Дейли уоркера» московски корреспондента язду, ССКП XXI-ча съезде вежарашха болча делегаташа даьча къамаьлаша меттахьа хIама техар дунен тIарча коммунистически болама чухь барт ийтIаб яхаш буржуазни пропагандас дагалувцарашта, «Таймса» а иштта дувц, коммунистически партей барт цаI хилар селхан юха а съезде белгалдаьккхар, яхаш.

Англерча хIама лелаечеи финансовии гIозарий «Файнэншл таймс» яха орган таханарча ший йоккхача статья тIа Н. С. Хрущева доклада тIа оттадаь экономически декхараш дашха гIерт. Советски Союзи ВIашагIкхийтта Штаташи дегIаяхкара темпаш вIаши нийсъеш, газето йоах, «промышленни производство ВIашагIкхийттача Штаташка йоагIачул Советски Союзе лоархIам боллаш сихагIа дегIайоагIа».

Английски политически наблюдателаша цIенхаштта теркам тIабохийт Н. С. Хрущева доклада тIа хьоадаьча, Боккхача океана районе атомни герз леладергдоаца мукъа зона яллара деша. Гаьнарча Малхбоалера хьал вIаштIехьа даьккха тоадара хьакъехьа Н. С. Хрущевс оттаьча предложенен лоархIам белгал а боккхаш, «Манчестер гардиана» ший редакционни статья тIа язду, «Хрущева идея чIоагIа уйла тIаозаш я», яхаш. «Таймса» а йоах, Боккхача океана бассейне атомни герз леладергдоаца мукъа зона яллара Хрущевс яь предложени дунен халкъий гIулакхашта юкъе боккха лоархIам болаш я.

Инди

ДЕЛИ. 29 январе. (ТАСС). ССКП XXI-ча съезда болх а Н. С. Хрущевс яь доклад а Индерча наха а печато а керттера уйла тIайохийташ я.

Съезд хьайийлача Хрущевс яь доклад, — яхаш, язду «Хиндустан стандард» яхача газето ший передовой статья тIа, — съезде баьхкача, шийна хьалхашка баьгIача вахага даь, СССР-а халкъашка е коммунистически мехкий халкъашка даь кхайкарал хинна ца Iеш, дерригача дуненга даь кхайкарал да, дерригача дунен уйла цо шийна тIаяхийта хиларах шеко а яц. Хрущевс дийца экономике, промышленносте, Iилман чухь карагIдаьннараш, Лаьттан спутникаши Маьлха ракетеи, хIаьта иштта континенташта юкъера ракеташ а юкъе йоагIаш, — Iалаьмате доккхий да, хIаьта советски ворхI шерарча плана заданей цифраш цецвоаккхаш я». Советски наха карагIдаьннарех дерригa дуне цецдувргхилар белгал а доаккхаш, газето язду «Шеко яц, советски хьалхе лелаераши халкъи тIом ца безаш а машар лорабе гIерташ а хиларах».

«Хрущева доклад», — язду, «Нав Бахарат таймс» яхача газето, — Советски Союза коталон байракх я, цун халкъа дагадоаллачуни иразеи байракх я», яхаш.

«Советски премьер-министра ший доклада тIа дийцар цхьаннахьа а цIаккха ца хинначa тайпара дола Советски Союза Iилмани техникани хьакъехьа карагIдаьннараш да, яхаш, дIахо дувц газето. ВорхI шерара план кхоачашйича тоабенначa советски мехко ше дика хоаболийтаргба кхыча мехкашка а цар халкъашка а».

Культпросветучрежденей дикагIа бола болхлой

1957 шера 1 декабре денз 1958 шера ноябрь беттага кхаччалца йолча хана хинна культпросветучрежденей балха Ерригроссийски общественни смотр республикерча культпросветучрежденей болх тоабеш дола доккха гIулакх хилар.

Из смотр хилар Коммунистически партен хьалхленца дерригача Советски халкъо вай мехкара халкъа боахам дIахо а лакхбара декхараш толамца чакхдоахача хана.

Иштта эттача хана смотра керттера декхар дар культпросветучрежденей болх идейно лакхбар, предприятешта, колхозашта, совхозашта хьалхашка латтача къаьстта долча декхарех идеологически болх хьадда лелабелга дIадаккхар, наха юкъе беча политически культурни балха тIехьа культуран ЦIеноех, клубех, библиотекех, цIеча уголокех партийни организацешта йола чIоагIаленаш йойла аьнна ССКП XX-ча съездо яь указани толамца кхоачашъе къовсам лоаттабар.

ССКП XXI-ча съездага кийчлуш советски наха шоай политически кхетами къахьегам денали айдаьча хана чакхъяьлар смотр.

Партен XXI-ча съезда кийчо еш культуран болхлоша республикерча къахьегамхошта СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара ворхI шерарча планах йолча Н. С. Хрущева доклада тезисаш дIайовзийташ дукха болх баьб. Нохч-ГIалгIай къахьегамхой культурни хьашташ дикагIа кхоачаще лаьрхIа культурно-кхетама балха тIехь керда коталонаш яьхай цар.

Смотр толамца чакхйоаккхаш новкъостал дир профсоюзни, комсомольски организацеша, боахама хьалхле лелаераша, интеллигенцес, дукхача наха.

Общественни смотр эттача хана культпросветучрежденеша нахага дикагIа довзийтар Коммунистически партени Советски правительствони соцамаш, СССР-а а НГIАССР-а а Лакхехьарча Советашка хоржамаш дарца, ВЛКСМ-а 40 шу дизарца, Сийлахьа Октябра 41 шу дизарца бувзабенна боккха кхетама болх бир цар.

Культуран ЦIеношка а клубашка а хан-ханнахьа лекцеш, докладаш, концерташ, спектаклеш, вечераш, кружокаш дукхагIа хиннай, къаьстта художественни самодеятельноста кружокаш а кулаш, кружокашка дакъа лоаца нах дукхагIа хиннаб. Наха юкъе болх барна дика ка йоала гIулакхаш: тематически вечераш, читательски конференцеш, литературни вечераш, колхозий а совхозий а дикагIа бола болхлой хоастабе ю вечераш шерра е йолаьй.

Смотр эттача хана республикерча библиотекаша общественно-политически, Iаламан-Iилман, юрта боахама, технически литературан пропаганда шеррагIа йоаржайир, юртарча библиотекаша хIара дезалга книжка кхачийтар.

ЧIоагIа болх бир бахача наха кино хьувкхаш а. Ерригача республике гIолла 1957 шера хиннaчул 1958 шера 453 эзар саг дукхагIа хьежар кинога.

Смотра итогаша хьахьекхар, культпросветучрежденей болхлоша дуккхача къахьегамхошца оагIув а лувцаш, шоай болх тоабар, из халкъа вахарца, республикан экономика а культура а лакхъе аьнна оттадаьча декхарашца айхха бувзаш баь хилар.

ТIа-тIа а дукхагIа дегIадоагIа къахьегамхой культурни хьашташ диззагIа кхоачашдергдолаш дIахо тоабеш дIабахьа беза шоай болх республикерча культпросветучрежденей болхлоша.

Ерригсоюзни общественни смотр эттача хана балха тIехьа дика толамаш дахарах СССР-а культуран Министерствос «Геттара дика болх барах» яха значок совгIата еннай вай республикерча культпросветучрежденей болхлошта. Царна юкъе ба: Сунженски районерча культуран ЦIен директор Вартанов К. А., Наьсарен районерча Наьсар-Кертерча юрта библиотекан заведующи Евлоева Д. Б., Шаьлан района библиотекан бибилотекарь Магомадова Б., Шаьлан района культуран отдела механик Масаев А. Р.

СССР-а Культуран Министерствони культуран болхлой профсоюза ЦК-аи Сийлен грамота еннай 5 сага, Шаьлан района библиотекан заведующи йолча Т. А. Алякинаи, СаьмуIашкарча юрта клуба заведующи волча А. Ю. Магомадовнеи а луш.

РСФСР-а культуран Министерствони культуран болхлой профсоюза ЦК-аи Сийлен грамота еннай 5 сага, Урус-Мартановски района ГIойтIарча юрта библиотекан заведующи йолча М. А. Мацковаи, Ножай-Юртовски района культуран отдела механик волча Б. И. Идаловнеи а луш.

«РСФСР-а дикагIа дола культуран цIа» яха цIи еннай Сунженски района культуран цIенна, Наурски районерча Калиновски юрта культуран ЦIенна, «РСФСР-а дикагIа йола библиотека» яха цIи еннай Шаьлан районерча библиотекана, «РСФСР-а дикагIа йола клуб» яха цIи еннай Саясановски районерча Шуанински юрта клуба. «РСФСР-а дикагIа йола киноустановка» яха цIи еннай Ножай-Юртовски района культуран ЦIенна. Дипломаш а луш, цIи енна я ворхI культуран учреждени. Доккхий совгIаташ денна 3 саг ва. Смотрах йолча республиканcки комиссес «1958 шерарча Ерригроссийски смотра активиста» яха наькха тIа йоаллаю значок еннай 40 сага.

Цул совгIа НГIАССР-а культуран Министерствос диплом а луш, «НГIАССР-а дикагIа йола клуб» яха цIи еннай культуран 11 учрежденена: «НГIАССР-а дикагIа йола библиотека» яха цIи 18 библиотекана, «НГIАССР-а дикагIа дола культуран ЦIа» яха цIи культуран 2 цIенна, «НГIАССР-а дикагIа йола киноустановка» яха цIи 7 киноустановкана.

НГIАССР-а культуран Министерствони культуран болхлой союза обкомеи грамоташ еннай 71 культпросветболхлочоа.

Смотр эттача хана даьха толамаш чIоагI а деш, республикан культуран учрежденей болхлой шоай низ а хьинар а семилетка кхоачашъяра гIулакха дIадала, наха юкъе бу политически кхетамеи болх дIахо а лакхьбе кийча ба.

Г. АВАКОВ,
НГIАССР-а культуран министра заместитель.

Грозненски городской Совета исполкоме

„Нах чубаха цIеноШ наха чубаха дIадалара порядок оттаярахи цу гIулакха хьакъехьа общественни контроль лакхъярахи де дезарех“ бола соцам баьб Грозненски горисполкомо

Городской Советага дола нах чубаха цIенош наха чубаха дIадала порядок оттаяр, цу гIулакха хьакъехьа общественни контроль лелаяр, моттигерча Советий фондацара нах чубаха цIенош наха чубаха дIадалара, нах чубаха цIенош хувцара, квартираш яла еза нах дIаязбара дешаш къоастаделга дерригa а райисполкомашa дергдолаш дIаденнад городской Совето. Горисполкомо райисполкомаш декхарийла ю цхьая бетта хана чухь чубаха цIенош дезача гражданаша кьачутийннача заявленех уж аргIан йоагIача порядках квартирашца Iалашбара спискаш кийчъе а наха епаргйолаш хьалтоха а. Уж спискаш йийкъа хила еза кхаь категорена:

а) аргIа а йоацаш чубаха цIенош доагIача льготаш йолча гражданий спискаш;

б) городской Совета фонда 10 процентах чубаха цIенош доагIача гражданий спискаш (Даьхен тIема инвалидаш, тIема тIа тIера даьй байна дезалаш, армера мукъабалийта эпсараш, эскара гIулакхе барий дезалаш);

в) правительствос даьча соцамех, цхьабакъда фонда 10 процентах а доацаш, аргIа а йоацаш чубаха цIенош доагIача гражданий спискаш.

Нах чубаха цIенош хьалдара а болхлойи гIулакхера нахи квартирашца Iалашбара а городерча боахама организацейи промышленни предприятейи бола бехктокхам лакхбар духьа городской Совета фондах аргIагIа доагIа чубаха цIенош дала оттаьча спискаш тIара дIабоахалба наха чубаха цIенош шоаш хьаде дезача организацешкеи предприятешкеи балха бола нах, хIаьта иштта шоашта цIенош де лаьтташ денна нах а.

АргIагIа йола спискаш вIаштIехьа яха 1959 шера 1 феврале денз 1 марте кхаччалца йолча хана райисполкоме учете латтача берригача гражданий регистраци юхаергья.

Моттигерча Советий цIеноех чубаха аргIагIа цIенош дала увттаьча спискаш тIара дIабаьхача болхлойи гIулакхерча наьхеи документаш, цар горисполкомагеи райисполкомашкеи уж хьачудалара ханашка хьежжа организацешкеи предприятешкеи аргIагIа доагIача тайпара царна чубаха цIенош лургдолаш, цар болх беча моттигерча наха чубаха цIенош далара гIулакха йолча комиссешка дIакхачийта декхарийла я райисполкомаш.

Мукъадаьннеи керда хьалдаьи нах чубаха цIенош оттаьча аргIагIа мадоаггIара дIадала гражданашта ордераш тела декхарийла я райисполкомаш. Из деш, берригача наха гургйолча хьалтехача аргIагIа йолча спискаш тIа чубаха цIенош деннача наха белгалонаш е еза къахьегамхошта ховргдолаш.

Наха чубаха цIенош лучара общественни контроль лакхъяр духьа, райисполкомаш декхарийла я, районни Советий депутатех, профорганизацей, социальни Iалашвара органий, райвоенкоматий викалех вола 15—20 саг юкъе вода наха чубаха цIенош далара комиссеш вIашагIтоха. Комиссешта бокъонца ха деза учете латтача гражданашта квартираш езаш хилар, керда тIабаьхка гражданаш учете оттабе а беза цар.

Цхьаболча гражданашта аргIагIа а йоацаш квартираш яла езаш моттиг нийсъелча, из дош хьалхагIа райисполкомашка йолча нах чубаха цIенош далара — вахара гIулакхашка хьажара комиссеша дувца деза, тIаккха райисполкомаша а дувцаш.

Тхоьга язду

Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен пединституте Iан экзаменационни сесси йистеяьннай.

Института историко-филологически факультета хьалхарча курсерча студенташа А. Зязиковси. И. Хамхоевси язду экзаменаш дика дIаяларна шоай отделенерча студенташа дика къа хьийга хилар дувцаш.

— Тха новкъосташа Х. Базоркинас, Р. Костоевас, О. Чапановс, А. Мальсаговс, Л. Зязиковас дикача хьоккхамашца чакхъяьккхар сесси,— йоах цар. — ХIанз царех цхьабараш туристски путевкех баха сакъердаш ба.

* * *

Нах чубаха цIенош а кхыйола гIишлонаш а хьалъйира тIехьа доккхий балхаш даьд Первомайски районе. Пачхьалкхен новкъосталца а къахьегамхоща дика къахьегарца а тIеххьарча цхьан шераи ах шераи районе хьалдаь даьннад 452 нах чубаха цIенош, цар ерригa площад 22500 квадратни метрага кхоачаш я.

ДIахо йодача хана кхы а дукхагIа гIишлонаш хьалъе лаьрхIад цу районе.

С. ДУДАРЕВ.

* * *

Дукха ха йоаццаш йистеяьлар Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен пединституте заочно дешаш хинначар пачхьалкхен экзаменаш. Исторически литературнии факультеташ йистеяьхар 68 заочнико. ТIех дика дийша йисте яьккхар институт И. Е. Базоринеи, В. И. Бессарабовси Р. И. Тюльпинаи.

Б. НОВОСЕЛЬСКИИ.

* * *

Аппендицитах операци е езаш цамогаш хилар со. Первомайски райбольнице дIакхаьчача чIоагIа халога ваха вар со. Са лазар къоастадаь ваьлче больницен керттерча лоро П. О. Сонахчана кхыча болхлошка аьлар, сиха кийчо е, операци е еза укханна, аьнна. Операци е волавелар нов. Сонахчан. Массехк минот мара яьннаяцар сога операци йистеяьннай аьлча. Цецваьлар со цхьаккха дегIа лазар доацаш иштта сиха операци йистеяларах.

ТIеххьарча шин шера шиъ бIаьннел совгIа операцеш яьй аз, яхаш дувц Сонахчана, хIаьта ерригa операцеш дика чакх а яьннай.

ВорхI ди даьлча тоавелар со. ЧIоагIа баркал оал аз дика опыт йолча лора нов. Ш. О. Сонахчана.

Б. БАЗГИЕВ.

* * *

Нохч-ГIалгIай республикерча книжни издательствос кепа а теха укх деношка арахийцад Зязиков Бахьаудина яздаь дувцараши фаьлгаши тIадола «Советски сага лоIам» яха дувцарий сборники, Осмиев Хьамзата кхийнарий школашта лаьрхIа яздаь «ГIалгIай мотт» яха книжкеи, Чахкиев Ювсапа оттадаь «Къона дегаш» яха гIалгIай къонача йоазонхой литературни сборники.

Иштта арахийцад нохчий поэто Мамакаев Iарбис яздаь стихаши поэмаши тIайола «Теркан тогIи» яха сборники, Хамидовс яздаь сатирически дувцараши пъесаши тIайола «Абубешар» яха брошюреи, къонача поэто Джамалханов Зайндис язъяь стихаш а поэма а тIайола «Сирла некъ» яха сборники.

Уж книжкаш укх гаргарча деношка город Грознерчеи республикан районашкарчеи тикашка дохкаш хургда.

Р. МАЛЬСАГОВ.

ЧАХКИЕВ Ю.

Партес ше де лаьрхIар

Партес ше де лаьрхIар
Нахага хьотте,
Наха ловш дар, хьаштдар
Бокъонца дайзе,
Нахаца дагаювлаш,
Нах гIадбугаш, гIозбоахаш,
ДIадоладу.

Цудухь вай партена
Бахача наха,
Мехка тахан, кхоана
Эшаш дар, вахар
Денгара-денга тоаде,
Къахьегамхой хьал лакхде
Де дезар гу.

Цудухь партес аьннар,
Бакъахьа хеташ,
Цхьаккха шеко йоацаш
Цунах дог тешаш,
Ка а йоалаш, хьинаре,
Йоккхача яхье даьле,
Вай кхоачашду.

Цудухь массанахьа
Советски наха
Коталонаш яха,
Ханал хьалха
Семилетка кхоачашъе —
Коммунизм чехкагI хьалъе
Дег чур дош лу.

Кагиргхой низаца металлолом гулдарна XXI-ча съезда сийна яь хинна месячник

Iаьржа а бос бола а металлолом дукхагIа гул а даь, из пачхьалкхенна дIадаларна 1-ча январе денз 30-ча январе кхаччалца месячник дIакхакайир ВЛКСМ Шелковски райкома бюрос ше баьча соцам тIа.

Районера комсомольцаши пионераши дешархойи цхьоагIонца болабелар из декхар кхоачаще. Царех хIаране дош делар 100 килограммал кIезигагIа доацаш металлолом гулде, аьнна. Ерригача района декхар тIаийцар цу месячниках 400 тонн металлолом гулде. Цу металлах вай мехкарча предприятешка ергъя итташ экскаваторaш, кхы йола машинаш.

«Ужжамо йолча машинашца, — йоахар Н. С. Хрущевс ССКП ЦК декабрьски Пленуме ше къамаьл деш, — вIаштIехьадаргда ушалаш йола дуккха лаьтташ карадерзаде».

Шоаш денна дош кхоачащдаьд районерча кагирхоша.

КОЗДОЕВ.

Хий соцадаь моттигаш дукхагIа хилийтарна

Дукха ха йоаццаш шефски новкъостала лаьрхIа 14 километр дIоахал дола хина турбаш ехкар «Старогрознефта» управленен нефтяникаша Тийрка тIара Надтеречни районерча хьайбаш дажача даьгIенашта. Терски хребета юххе ухкача цу даьгIенаш тIа водонасосни станци а, 350 кубометр хий латтаргдола моттигаш а яьй.

Бакъахьа хургда кхы дIахо а хьайбаш дебадарна цу даьгIенаш тIа хий латтаргдола керда моттигаш ехкача. Из «Старогрознефта» нефтяникашта дулургда.

ТИЩЕНКО А.

Хургбола Нохч-ГIалгIайчен актераш

ШоллагIа шу да Островске цIерахча Ленинградски Пачхьалкхен театральни институте къамий студей графика тIа Нохч-ГIалгIай къаман студи дIаяьзъяь, нохчийи гIалгIайи 20 саг кагирхой цига деша болабенна. Царца ба юкъера школаш йисте яьхачул тIехьагIа вай мехка дикагIа ярех лоархIача вузе деша баьхка Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой къонгаши мехкарийи. ДукхагIа бараш цхьан-шин шера производстве болх а баь баьхка ба.

Лоаццача хана дика толамаш дака, шоашта хьалхашка латта декхараш довза а уж кхоачащдара тIехьа дика къахьега а вIаштIехьа даьннад нохчийи гIалгIайи кагирхой. Теоретически дешарга хьажжа практически занятеш а хул студентий. Укх деношка йистеяьннача экзаменационни сессега кийчлуча хана моллагIа яле а советски писателей произведенех цхьа отрывок кийчъе езаш бар студенташ, цунах зачет а хургйолаш. Я дешара шу дола делча денз дика къахьийгар Д. Гранина «После свадьбы» яхача романа отрывок кийчъеш хиннача студенташа.

Романа керттера героаш Тоняи Игори (цар ролеш ловзийр Г. Паскаеваси С. Котиевси). Дика къахьийгар берригача студенташа цхьаккха хIамах бIу ца къажаш болча советски кагирхой бокъонца йола образаш хьахьокхарна.

Дика хьоккхамаш долаш дIаялар нохчийи гIалгIайи студенташа экзаменаши зачеташи. ХIанз, каникулаш йолча хана, салоIаш ба студенташ.

М. ДАКИЕВ.

ХIана яц электросвет, радио?

Цхьа шу совгIа ха я Калинина цIерахча поселке шоай доалахьарча цIеношка нах баха.

Иштта Горжилуправленен цIеношка бахаш а ба укхаза дукха нах.

Горжилуправлен цIеношка свет я, бакъда наьха шоай доалахьарча цIеношка электросвет чуюллаш яц.

Иштта радио а яц бахача наьха цIеношка юллаш.

Ховш дац, хIана йиллац «Горэлектросета» а связа горконторан а кулгалхоша бахача наьха цIеношка электросвет а радио а, уж гIулакхаш де йиш йоллашехьа а.

Бакъда, электромонтерашта лаьча бахача наьха чотах из болх царга булу.

Иштта цар электросвет чуйилла моттигаш я Калинина цIерахча поселке, Джамбула переулке.

ХIана яц «Горэлектросета» конторо а связа горконторо а бахача наха электросвети радиои хилара йоахкхо.

МАГОМЕДОВ Хь.

Районни библиотекан балхах

Наьсарен районни библиотекан коллективо бахача нахага дукхагIа книжкаш дешийтарна чIоагIа къахьегаш дика лелабу шоай болх.

Библиотеке книжкаш деша дIаяьзвеннна 2400 совгIа саг ва. Царех ши эзар гаргга гIалгIа ва. Книжкаш дукха дешарах белгалбе мегаргболаш ба А. Альдиев, П. Мироченко, С. Мосесов, Н. Дзейтова, кхыбараш а.

Дика лоаттадаьд библиотекан активо юрташка бахача наха цIагIа деша книжкаш дIакхахьара гIулакх. Из болх дика лелабу Наьсар-Кертерча Тутаев Азамата, Наьсарен-вокзалерча Драчевас, Кутоваяс, кхы дукха бараш а.

Книжкаш дешархошта юкъе библиотекан болхлоша каст-каста вIашагIъехк хаттарашта жопаш а телаш адамашта юкъера доттагIал а дувцаш йола вечераш.

ХIанз ССКП XXI-ча съезда материалех лаьца пропаганди агитацеи библиотекашка йоаржаеш а методически хьоккхам айбеш а балхаш деш ба библиотекан болхлой.

М. ТОРКОЕВ.

Заочникаш—хьехархой

Нохч-ГIалгIай пединституте а педучилище а январски сессе хиннача Шалински районерча заочникаша-хьехархоша дика дIаелар экзамаши зачеташи. Царна юкъе ба пединституте дешаш бола Серже-юртовски 7-шерарча школан хьехархо Эльдаров Зулькарни, Шалински юкъерча школен хьехархо Задоркина Надежда, Герменчукски 7-шерарча школан хьехархо Яхиев Хамзати.

Иштта дика сесси чакхъяьккхар педучилище деша багIача заочникаша: Шалински юкъерча школан хьехархочо Исханова Лидас, районо болх беча Бусуева Анес, иштта кхычар а.

ЗАНГАЕВ Б.

Редактора зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре
Йоккха зал «Колдунья».
Долалу 10, 12.30, 3. 5.30, 8, 10.30.
ЗIамига зал № 1 «В полночь».
Долалу 8.30, 11, 1.30, 4, 6.30, 9.
ЗIамига зал № 2 «В полночь».
Долалу 9. 11.30, 2, 4.30, 7, 9.30.
ЗIамига зал № 3 «Колдунья».
Долалу 9.15, 11.35, 1.55, 4.15, 6.35, 8.55.
2-ча феврале денз «Тайная разведка» яха фильм хургда.

«Родина» яхача кинотеатре «Кочубей».
Долалу 9.30, 12, 2.30, 5, 7.30, 10.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. —2-07-01, бехктокхама секретара — 2-25-72, корректорске —2-30-91, партийни вахарен экономикани отделий 2-25-72.

СФ00255 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революцен проспект, 00/8. Заказ № 823 Цена 20 коп.